

2018ko AURREKONTUAK GENEROAREN IKUSPEGITIK DUEN ERAGINAREN AZTERKETA

TXOSTEN EXEKUTIBOA

1. SARRERA	2
1.1. BIZI KALITATEAREN ESPARRU DESBERDINETAN OINARRITUTAKO METODOLOGIA	3
2. GIPUZKOAKO GENERO-ADIERAZLEEN BENCHMARKING-AZTERKETA, EUROPAR BATASUNA ERREFERENTZIATZAT HARTUTA	8
2.1. DENBORAREN ERABILERA	10
2.2. ENPLEGUA	11
2.3. PRESTAKUNTZA	13
2.4. ERRENTEN BANAKETA	14
2.5. ERABAKIAK HARTZEKO ALORRA	15
2.6. EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTA	16
3. FUNTZIO PUBLIKOKO DATUAK	18
3.1. LANGILERIAREN OSAERA 2017/07/31N	18
3.2. FAMILIA BIZITZA ETA LANA BATERAGARRI EGITEKO NEURRIAK	19
3.3. ADINAREN ARABERAKO DESBERDINTASUNAK	20
3.4. LANGILEEN PRESTAKUNTZARI BURUZKO DATUAK	20
4. AZTERTUTAKO PROGRAMEN PISUA AURREKONTUAN.....	21
5. AZTERTUTAKO PROGRAMEN ANALISIA ERAGINA DUTEN PERTSONEN KOLEKTIBOEN ARABERA	26
5.1. ADINEKOEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK	29
5.2. BEHAR BEREZIAK DITUZTENEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK.....	32
5.3. HAUR ETA NERABEEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK	35
5.4. POPULAZIO OSOARI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK	38
5.5. HELDUEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK.....	41
5.6. KONPARAKETA 2017-2018	45
6. AZTERTUTAKO PROGRAMEN ERAGINA OINARRIZKO GAITASUNEN GAINEAN..	47
6.1. OINARRIZKO GAITASUNAK.....	47
6.2. PROGRAMEN ANALISIA GAITASUNEN ARABERA	47
6.3. KONPARAKETA 2017-2018	49

1. SARRERA

Txosten honek aztertzen du nola eragiten duten aurrekontuek gipuzkoarron bizi-kalitatean, generoak sor ditzakeen desorekak ahalik eta gehien murrizteko helburuarekin.

Aurrekontuak generoaren ikuspegitik lantzea aurrekontu prozesuaren azterketa da. Helburu nagusia politika publikoek emakumeen bizi-kalitatean duten eragina ezagutzea da, gizonengan duten eraginarekin alderatuta. Politika publikoen emaitzen argazkia eduki ostean, egindakoaren egokitasun maila aztertu egin beharko da emakumezkoen zein gizonezkoen bizi kalitatean duen eragina aztertu ahal izateko. Horrez gain, epe erdian funtsezkoa izango da Gipuzkoako emakume zein gizonezkoen iritziak kontuan hartzea, Gipuzkoako Foru Aldundiaren (GFA) eskumenetatik abiatuta, egindakoaren asetze-maila analizatzeko eta beharrezkoa ikusten den ataletan hobekuntzak sartzeko asmoz. Azken finean, azterketa horien azken helburua eskainitako zerbitzu publikoen erabiltzaile erreal zein potentzialen partetik proposatutako aldaketak aztertzeko, ahal diren neurrian sartzeko joateko, alde kualitatiboari garrantzi berezia eskainiz.

Laburbilduz, aurrekontuak generoaren ikuspegitik zer nolako eragina duen ebaluatzeak ezinbesteko garrantzia du, aukera ematen baitu gastu eta sarreraren politikek nolako eragina duten pertsonen ongizatean neurtzeko, baita gizartean eragin nahi diren aldaketak gauzatzen ari diren ala ez jakiteko ere.

Azterketa hauek egiterakoan ikuspegi ezberdinak erabil daitezke. Kasu honetan, pertsonen eta kolektiboen **gaitasunen ikuspuntua** hartzen da abiapuntutzat. Ikuskera honek zera aldarrikatzen du: politika publikoen arrakasta neurtzeko funtsezko parametroak talde jakin bateko emakume eta gizonen banakako nahiz taldeko premien betetze mailan oinarritu behar direla. Hortaz, "genero ikuspegiko aurrekontuak" bizi kalitatean oinarritzen den giza garapen iraunkorraren kontzeptuarekin bat egiten du neurri handi batean.

Nazioarteko esperientzia gehienetan honelako azterketak gastuen azterketatik abiatu ohi dira eta hemen aurkezten dugun hau ere, gastu programen azterketa da, batez ere. Hala ere, GFak diru-sarrera nagusien gain eskumena duenez, proiektu honen barnean Ogasun sailak zergak ere generoaren ikuspegitik lantzeko ahalegina egiten du, Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergatik abiatuta. Gure ustez sarreraren gaineko analisi honek asko aberasten du hemen aurkezten dugun txostena.

Gipuzkoako Foru Aldundiarentzat proiektu honen balio estrategikoa agerikoa da, departamentu ezberdinetatik bultzatzen diren politiken arteko loturak eta koordinazioa ezartzen eta indartzen laguntzen duelako, besteak beste. Azken finean, proiektu honek zeharkako ikuspegia lantzen duenez, lan egiteko modu berriak bultzatzen ditu, helburu komun batzuk lortzeko asmotan politika publiko ezberdinen arteko sinergiak bilatzen ditu, hori guztia generoaren inguruko gogoeta arlo guztietan ezarriz.

1.1. Bizi kalitatearen esparru desberdinetan oinarritutako metodologia

Azterketa hori egiteko bizi kalitatean oinarrituta dagoen metodologia erabili da. Metodologia horrekin programa ezberdinek nola eragiten duten emakume eta gizonen bizi kalitatean aztertu nahi da, horretarako pertsonarentzat oinarritzkoak diren gaitasunak identifikatuz. Eta gure kasuan, gastu programen azterketa egiteko Amartya Sen-ek proposatutako gaitasun ikuspegian oinarrituta, Martha Nussbaum-ek garaturiko funtsezko gaitasunen zerrenda abiapuntu moduan erabili dugu, beti ere Foru Aldundiak dituen eskumenak kontuan hartuta. Egile hauen arabera, garapenaren helburua pertsonak izan behar dute eta ez bitartekoa soilik, eta garapen hori pertsonen aukerak zabaltzen dituen prozesutzat ulertzen dute, baliotsu irizten dioten bizitza aurrera eramateko aukerak, hain zuzen ere. Ondo bizi ahal izateko funtsezkoa da norberak bizitza berrantolatzeke gaitasuna sustatzea, norbere ikuspuntutik gai

sakonenak eta garrantzitsuenak zeintzuk diren kontuan hartuta. Proiektu honetan aukeratu diren oinarrizko gaitasunak honako hauek dira:

- Zaintza egokirako aukera
- Etxeko esparru egoki eta segururako aukera
- Diru sarrerak eskuratzeko aukera
- Aisialdirako eta kirola egiteko aukera
- Mugikortasun eta lurralde antolaketa egokietarako aukera
- Gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukera
- Ordaindutako lanerako aukera, baldintza egokietan
- Hezkuntza eta ezagutzarako aukera
- Osasunerako aukera
- Indarkeriarik gabeko bizitza librerako aukera

Aurrekontuak generoaren ikuspegitik aztertzeko saio honetan parte hartu dutenei eskatu zaie aukeratutako programak/jarduerak zein gaitasunetan eragiten duten markatzea. Goiko hamar gaitasun hauetatik, identifikatzeko zailenak lehena eta bigarrena dira, seguru asko, bietan esparru pribatuak garrantzi handia duelako eta ez gaudelako ohituta esparru publikoa eta pribatuaren arteko loturak ikusten. **Zaintzarako aukera** izateak esan nahi du behar zuzenak -biologikoak nahiz afektiboak-, asetzeko aukera dugula. Bizitzan zehar behar ditugun zaintza gehienak etxegunean asetzen dira eta emakumeen lana izan ohi dira, tradizionalki. Dena den, familiaz gain, sektore publikoak, pribatuak zein komunitarioak ere parte hartzen dute zaintza lanetan. Bestalde, **etxeko esparru egoki eta segurua** izatea oso garrantzitsua da; etxebizitza, egoitzak eta bestelako esparru domestikoak zaintzarako funtsezko eremuak direlako.

Honez gain, gaitasunen sailkapen honetan oinarritutako azterketak aukera ematen digu baloratzeko berdintasun alorrean ematen ari garen aurrerapausoak zenbateraino egokitzen diren Europako Komisioak onartutako *Emakume eta gizonen arteko berdintasunerako estrategiarekin (2010-1015)*.

Hori guztia asmo handiko proiektua denez, fasetan ari gara lantzen. Lehenengo fase batean, 2011ko aurrekontu proiektuari begira araudia egokitzen hasi zen, lan talde espezifikoak osatu eta genero ikuspegitik programen lehenengo sailkapena egin zen. Ondoren, 2012ko aurrekontuan generoaren ikuspegitik eragin handiko programak aztertu ziren (guztira 17 programa, kudeaketa propioa aurrekontuan %52,4 pisua dutenak). Jarraian, 2013ko aurrekontuan eragin handikoaz gain eragin ertaineko zenbait programa aztertu ziren, guztira 30 programa eta %66,0 pisua zutenak aurrekontu propioan. 2014ko aurrekontuari begira, eragin ertaineko gainontzeko programak ere aztertu ziren, eta horiekin batera eragin txikikoek ere beraien genero fitxa sortu zen. Guztira 33 programa aztertu ziren, aurrekontu propioaren %71. 2015eko aurrekonturako eragina baloratzeko metodologian aldaketa batzuk sartu ziren, eta ondorioz programa batzuk azterketatik kanpo geratu ziren. Azkenean, 31 programa aztertu ziren, aurrekontu propio osoaren %71,0. 2016ko aurrekontua, legegintzaldi aldaketa ondorengo lehenengoa izan zen, eta horrek aldaketak ekarri zituen bai GFaren departamentu egiturari eta baita aurrekontu programetara ere. Horregatik, alderaketak beste ekitaldi batzuekin, kontu handiz egin behar dira. Azkenean, 32 programa aztertu ziren, aurrekontu propio osoaren %67,1.

2017ko aurrekontuak aldaketa garrantzitsuak ekarri zituen, bai bere lanketa orokorrean eta baita genero atalean ere. Ordura arte, foru sektore publikoaren kudeaketa ekonomiko-finantzarioak ez zituen erlazioan jartzen kudeaketa planak eta aurrekontua. Eta kudeaketa planak eraginkorrak izan daitezten, beharrezkoa da aurrekontua helburu edo emaitzetara begira jartzea, politika publikoak ebaluatzeko aukera eman dezan. Horregatik, aurrera eraman zen helburuetara zuzendutako aurrekontuaren prestaketa, eta gainera lerrokatuta bai 2015-2019 Kudeaketa Plan Estrategikora, bai zeharkako planetara (Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana 2012-2020 eta Hizkuntza Berdintasuna Plana) eta baita Departamentuko bakoitzeko plan operatiboetara ere. Horrela, programa bakoitzak bere jarduerak plan horietako helburuekin lerrokatu behar izan ditu.

Azkenean, 2017an 31 programa aztertu ziren, Gipuzkoako Foru Aldundiaren aurrekontu propio osoaren %64,1 metatzen zutenak. Gainera, eta lehen aldiz, sektore publiko forala osatzen duten Erakunde Autonomo, Sozietate Publiko, Fundazio... aztertu ziren. Horrela, horietako 3 sailkatu ziren eragin handikoak bezala: Uliazpi, Kabia eta Kirolgi.

2018rako entitate horien datuak honakoak dira:

1. Uliazpi Fundazioa: erakunde autonomo honek 18,5 milioi eurotako aurrekontua du 2017an. Adimen urritasuna duten pertsonen eta beren familien bizi kalitatea garatzen laguntzeko zerbitzuak eta babesa eskaintzea du helburu. Eragiten duen kolektiboari dagokionez, populazio osoari ukitzen dio; eta gaitasun nagusia, berriz, zainketa egokiak jasotzea da.
2. Kabia: erakunde autonomo honek 19 milioi eurotako aurrekontua du 2017an. Mendekotasun egoeran dauden adineko pertsonen zaintza eta arreta ematea du helburu, egoitzetan eta eguneko zentroetan. Eragiten duen kolektiboari dagokionez, adineko pertsonak dira; eta gaitasun nagusia, berriz, zainketa egokiak jasotzea da.
3. Kirolgi: fundazio honek 2,6 milioi eurotako aurrekontua du 2017an. Bere helburua da sustatzea Gipuzkoako taldeek eta kirolariek goi errendimenduko kirolean parte har dezaten. Eragiten duen kolektiboari dagokionez, pertsona helduak dira; eta gaitasun nagusia, berriz, aisia eta kirolerako aukera izatea da.

Gainera, 2018rako honako aldaketak sartu dira:

- Foru Aldundiaren egitura osatzen duten 9 departamentuetako zerbitzu orokorren programak garrantzia baxutik garrantzia ertainera pasa dira. Beraz, txostenean aztertzen dira.
- Kultura, turismo, gazteria eta kirola Departamentuko "Kultur proiektu estrategikoak" eta "Liburutegia, Kulturaren Sustapena eta hedapena"

programak ere garrantzia baxukoak izatetik garrantzia ertaina izatera pasa dira.

- Gobernantza eta gizartearekiko komunikazioa Departamentuko "Funtzio Publikoa" programa garrantzia ertaina izatetik garrantzia handia izatera pasa da.

Zenbateko horiek guztiak ikusita, esan dezakegu, aztertutako programa guztiek ondo ordezkatzeko dituztela foru aldunditik bultzatutako politika publikoak. Bigarren fase honetan, proiektua programa berrietara zabaltzeaz gain, zenbait hobekuntza kualitatibo burutu dira ere, homogeneitate handiagoa emanez egindako azterketari eta emaitza nagusiak modu sintetikoan azalduz txosten exekutibo honen bitartez.

Txosten exekutibo honetan Gipuzkoako Foru Aldundiak aurrekontuan islatzen diren baliabideak zertan gastatzen dituen ikusten da, norengan iristen diren abian jarritako programak/jarduerak eta baita nolako aldeak dauden emakume eta gizonen artean ere. Proiektua, noski, ez da hemen gelditzen eta, politika publikoa hobetu nahi bada, hurrengo urteko aurrekontuetan pentsatzen hasi aurretik, hemen aurkeztu den lana aztertzea komeniko da, jakiteko egindakoarekin lortu nahi ditugun helburuetara hurbiltzen ari garen ala ez. Ez dugu ahaztu behar genero aurrekontuen azken helburua politika publikoa hobetzea dela, emakume eta gizonen arteko desberdintasunak murriztearekin batera. Txosten honek, beraz, eztabaidarako tresna bat izan behar du eta eztabaida horretan agintariek nahiz herritarrek parte hartu beharko lukete hurrengo urteko aurrekontuei begira aldaketak proposatzeko.

Kontuan izan behar da, gainera, Gipuzkoako Foru Aldundia udalen diru-emailea dela eta hauek direla baliabide publikoak kudeatzen dituztenak. Beraz, jakin nahi bada benetan nola eragiten duten baliabide hauek Gipuzkoako emakume eta gizonengan, beharrezkoa izango da Udalak ere horrelako azterketak burutzen hastea. Hori gauzatzeko era bat litzateke, udaletxei emandako diru-laguntzen berri eskatzen zaienean, sexuen

araberako datu desagregatuak eta programekiko herritarren iritzia ere eskatzea, besteak beste.

Txostena honela egituratzen da: sarrera honen ondoren, eta egitekoa bere testuinguruan kokatzeko, bigarren atalean, diagnostiko orokorra egiten dugu, hau da, Gipuzkoako populazioaren argazki sintetikoa eskaintzen da eta Europako berdintasunerako estrategian erabiltzen diren adierazleak neurtzen ditugu, Gipuzkoako datuekin alderatuz. Hirugarren atalean, Gipuzkoako Foru Aldundiko langileek sexuen arabera sailkatuta azaltzen duten egitura eta ezaugarri nagusiak ematen dira. Laugarren atalean, berriz, aztertutako programen garrantzia laburbiltzen da, aurrekontuarekiko pisua neurtuz. Bosgarren atalean, programa horiek pertsonen bizi-kalitatean eragiteko ahalmena baloratuz, populazioaren kolektibo ezberdinetan nola eragiten duten aztertzen da. Ondoren, azken atalean, gaitasunen gaineko analisia egiten da. Bukaeran, eranskinen atalean, sailek egindako fitxak eranstzen dira.

2. GIPUZKOAKO GENERO-ADIERAZLEEN BENCHMARKING-AZTERKETA, EUOPAR BATASUNA ERREFERENTZIATZAT HARTUTA

Azken urteetan Gipuzkoako gizon eta emakumeen arteko berdintasunari buruzko erreferentziazko adierazleen bilakaerak, oro har, ibilbide positiboa izan du, emakumezkoen jatorrizko egoera okerragotik abiatuta, beti ere. Hala ere, oraindik ere urrats asko eman behar dira benetako egoera parekidea lortzeko eta mendeetako bazterketa egoeraren ondorioak gainditzeko. Horrez gain, azken urteotako krisi ekonomikoaren ondorioz, gizartearen sektore guztiak kaltetuak izaten ari dira, langabezia areagotuz, ongizate estatuko zenbait zerbitzuetan murrizketak ezarri, zeharkako zergak handituz... Gainera, errenta maila baxuko eta babesik gabeko pertsonengan eragina askoz kaltegarriagoa izaten ari da, jakin dakigularik, pobreziaren tasa neurtzeko erabiltzen dugun adierazleak emakume eta gizonen arteko arraila altua erakusten duela.

Europako datuekin konparaketa egiten hasi aurretik, Gipuzkoako populazioaren oinarrizko datu batzuk aztertuko ditugu. 2016ko urtarilaren 1ean 710.699 biztanle zituen Gipuzkoak; horien %19,2k 19 urte edo gutxiago zituen; %59,5ek, berriz, 20 eta 64 urte bitarteko tartean zeuden; eta azkenik, biztanleria osoaren %21,3k 65 urte edo gehiago zituen.

2.1. TAULA. Gipuzkoako biztanleak adin tarte eta sexuaren arabera (2016/01/01)

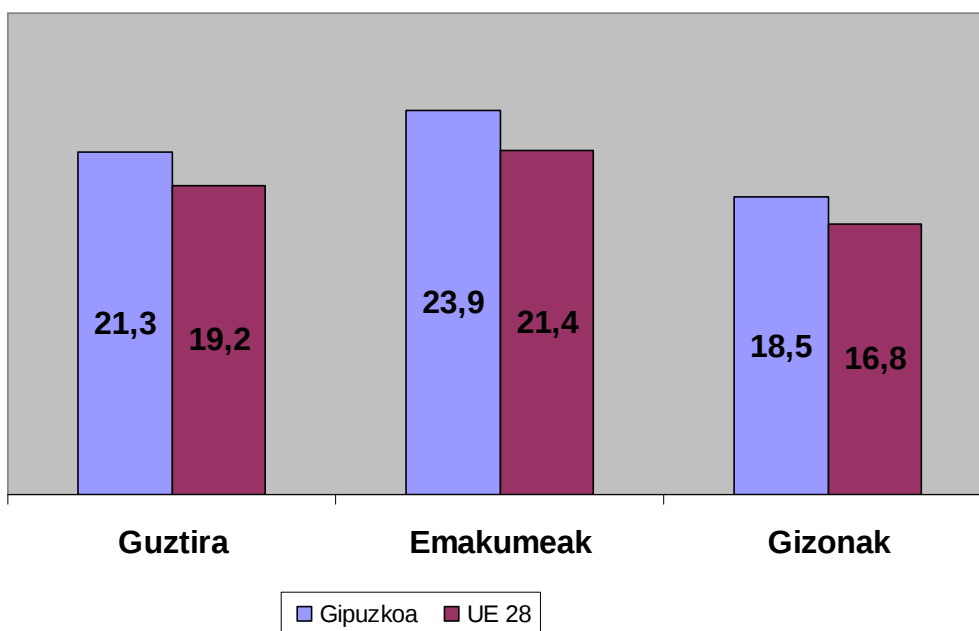
	0 - 19		20 - 64		>= 65		Guztira	
Emakumeak	66.213	48,5	209.828	49,6	86.903	57,4	362.944	51,1
Gizonak	70.188	51,5	213.108	50,4	64.459	42,6	347.755	48,9
Guztira	136.401	100,0	422.936	100,0	151.362	100,0	710.699	100,0

Sexuaren arabera, 362.944 emakumeak ziren (%51,1), eta beste 347.755 gizonezkoak (%48,9). Adina eta sexuaren arabera sailkatuta portzentajeak nabarmen aldatzen dira:

- 0-19 urte bitartean, gizonezkoak zertxobait gehiago dira: %51,5.
- Berdin gertatzen da 20-64 urte bitartean: gizonezkoak %50,4 dira.
- Baina 65 urte edo gehiagokoen tartean datuak aldatu egiten dira: emakumeak populazio tarte horren %57,4 dira eta gizonezkoak %42,6.

Gipuzkoan adinekoen pisua handia da biztanlerian: hori ondorioztatu daiteke EB28ko batz besteko datuekin alderatuta. Gipuzkoan, 65 urte edo gehiagoko biztanleak populazio osoaren %21,3 dira eta Europan, berriz, %19,2, hau da, 2,1 puntuko aldea dago. Alde hori, oraindik nabarmenagoa da emakumeen kasuan (2,5 puntu: %23,9 Gipuzkoan eta %21,4 UE28n); gizonezkoetan, berriz, aldea 1,7 puntukoa da (Gipuzkoan %18,5 dira eta UE28n %16,8). Honek zerikusia du Gipuzkoan bizi itxaropena oso altua izatearekin, emakumeen kasuan 86 urte arteraino iristen baita azken datuen arabera eta gizonezkoen kasuan 80 urte arteraino. UE28ko herrialdeentzat, aldiz, emakumeen kasuan 83 urte arteraino iristen da eta 78 urte arteraino gizonezkoentzat. Honek zera erakusten du: adinekoei zuzendutako politika publikoen beharrak (zaintza, diru sarrerak, e.a.) garrantzi berezia izan behar duela aldundiaren egitasmoetan.

2.1. GRAFIKOA. 65 urtetik gorako biztanleriaren pisua biztanleria osoan

Iturria: Eustat eta Eurostat.

Europar Batasuna erreferentziazat hartuta egin behar dugun benchmarking edo alderaketa honetan 6 arlo aztertuko ditugu: denboraren erabilera; enplegua; prestakuntza eta prestakuntzarako sarrera; errenten desberdintasuna; erabakiak hartzeko alorra; eta emakumeen kontrako indarkeria.

2.1. Denboraren erabilera

Nabarmenak dira genero ikuspuntutik topatzen diren desberdintasunak denboraren erabileraren aldetik. Datuak ditugun herrialde guztietan emakumezkoek gizonezkoek baino denbora gehiago jarduten dute etxeko eta zaintza lanetan eguneko. Hala ere, Gipuzkoan diferentzia hau nabarmen txikitu da azken bost urteotan, EB batez bestekoaren azpitik nabarmen kokatu delarik. Horrela, Gipuzkoako emakumeek gizonezkoek baino 1 ordu eta 54 minutu gehiago eskaintzen diote egunero zaintza eta etxeko lanei 2013an, bost urte lehenago 2 ordu eta 28 minutuko aldea zegoelarik.

Aisiari dagokionez, berriz, justu kontrakoa gertatzen da: herrialde guztietan gizonezkoek emakumezkoek baino denbora gehiago eskaintzen diote aisiari. Batez beste, 3 ordu laurden gehiago eskaintzen diote Europan, Gipuzkoan bezalatsu. Hala ere, aipatu beharra dago EAEko eta Gipuzkoako emakumeak Europako herrialdeetatik (datuak ditugunetatik, behintzat) aisiari denbora gehien eskaintzen diotenak direla (baita gizonak ere). Emakume eta gizonen arteko arrailaren arrazoi nagusienetakoa aurretik aipatutako zaintza eta etxeko lanei eskainitako denboran ematen den arrailean bertan daukagu: aisiarako aukera murriztagoa dute, oro har, emakumeek, lan erreproduktiboaren ardura nagusia jasaten baitute.

EAEko biztanleria landunaren gainean berriki argitaratu diren datuei ⁽¹⁾ dagokionez, gainera, egunean etxeko eta zaintza lanei eskainitako ordu kopuruak aztertzen baditugu, emakume eta gizonen arteko arraila 4 ordutakoa dela ikus dezakegu. Hau da, lanean ari den biztanleriaren artean are handiagoa da arraila.

⁽¹⁾EUSTAT. Lana, familia eta norberaren bizitza uztartzea

2.2. Enplegua

Enplegurako sarrera urriagoa da emakumeen artean. 2016an Gipuzkoan 20-64 urte bitarteko emakumezkoen okupazio tasa %66,4koa zen, eta gizonezkoena %75,6 (9,2 puntutako aldea). Halere, Europako batez bestekoa baino txikiagoa da (11,6 puntu). Baina azken datuen arabera, Gipuzkoan okupazio tasaren aldea ia-ia 2 puntutan igo da 2015etik 2016ra, eta Europan, aldiz, ez da aldatu.

Emakumeen enplegua sektoreka aztertzen badugu, zera ikus daiteke: emakume landunen %88,6 zerbitzuen sektorean ari da lanean. Industria sektorean desoreka nabarmena da: bertan gizonen %35,0ak lan egiten duen bitartean, emakumezkoen %9,4ak besterik ez du lan egiten. Eraikuntzan ere ageri da desberdintasuna: gizonen %8,9ak lan egiten du sektore honetan, baina emakumezkoen %1,4ak besterik ez. Banaketa hau, gainera, egonkorra da urteetan zehar, estrukturala dela esan daiteke.

2.2. TAULA. Biztanleria landunaren banaketa sektore eta sexuaren arabera

	2015
Emakumeak	
Nekazaritza	0,6
Industria	9,4
Eraikuntza	1,4
Zerbitzuak	88,6
Guztira	100,0
Gizonak	
Nekazaritza	2,1
Industria	35,0
Eraikuntza	8,9
Zerbitzuak	53,9
Guztira	100,0

Estat. Lan Merkatuaren Zentsua 2015

Bestalde, azpimarratzekoa da emakumeek proportzio handiagoan burutzen dituztela lanaldi partzialeko lanak, 2013an proportzio horrek nabarmen egin duelarik gora: soldatapeko lanean ari diren emakumeen %22,3ak (iaz %14,4), gizonezkoen artean %4,3ak besterik ez. Beraz, lanaldi partzialean lanean ari diren emakumeen portzentajearen igoera hau aurreko urteetako beheranzko joera apurtzen du eta gizonekin zegoen arraila handia, are handiagoa bihurtzen du (2012an 12,0 puntukoa, 2013an 18 puntukoa). Emakumeen okupazio tasa igo dela ikusirik, igoera hau lanaldi partzialeko postuetara bideratu dela ondoriozta daiteke.

Nabarmentzekoa da Europa mailan lanaldi partzialean ari diren emakume (%32,1) eta gizonen (%8,8) proportzioa bertakoa baino handiagoa dela, lana eta familia uztartzeko beharrari erantzun emateko. Baina Europan emakume eta gizonen arraila are handiagoa da, hor ere genero desberdintasuna errotuta baitago, gurean bezalatsu.

Susperraldi ekonomikoko azken urte hauetan, nabaria da gizonezkoen enplegurako sarrera areagotu egin dela, emakumezkoetan geratu egin den bitartean. Ondorioz, okupazioan dauden aldeak handitu egin dira, eta, era berean, langabezia-tasen arteko aldeak ere handitu egin dira. 2007an krisia hasi zenean, gizonezkoen langabezia-tasa emakumezkoena baino gehiago handitu zen. Horrela, 2009tik 2013 arte emakumezkoen langabezia-tasa gizonezkoena baino txikiagoa izan zen. Baina susperraldi ekonomikoa hasi denean joera hori aldatu egin da.

Okupazio tasa txikiagoa izateak, eta aldi berean, lanaldi partziala gehiago erabiltzeak, zerikusia du aurreko puntuan aipatu ditugun denboraren erabileraren datuekin: emakumeek denbora gehiago ematen dute zaintza eta etxeko lanetan, eta ondorioz, denbora gutxiago dute lan merkatuan parte-hartzeko, besteak beste.

2.3. Prestakuntza

Emakumeek, batez beste, hezkuntza maila altuagoa lortzen dute. Gainera, arraila emakumeen aldekoa izateaz gain, Gipuzkoako emakumeek lortutako mailaren bilakaera positiboa da.

Europa 2020 estrategiaren barruan, unibertsitate mailako ikasketak dituen 30-34 urteko populazioaren pisua adierazle moduan topa dezakegu. Gipuzkoa mailan, adin tarte horretako emakumezkoen %55ak ditu unibertsitate ikasketak, EB-28an %41koa izanik hauen pisua. Beraz, egoera oso baikorrean aurkitzen gara prestakuntzaren arloan. Gizonekiko arraila, gainera, nabarmena da adierazle honetan: Gipuzkoako 30-34 urteko gizonen %38k ditu unibertsitate ikasketak, hau da, 16 p.p. arraila dago (EB-28an 8 p.p.koa da).

Dena den, ingeniaritza eta ikasketa tekniko-industrialei dagokionez, emakumeen presentzia txikiagoa da; eta Gipuzkoan industriak duen pisua kontuan hartuta, horrek beraien lan merkatutako sarbidea mugatzen du.

2.3. TAULA. Unibertsitate ikasketa adar desberdinetan matrikulatutako ikasleen ehunekoa, sexuka (2012/13 ikasturtea)

	Gizonak	Emakumeak	Guztira
Zientziak	45	55	100
Humanitateak	24	76	100
Osasuna	40	60	100
Gizarte eta juridikoak	40	60	100
Teknikoak	71	29	100

2.4. Errenten banaketa

Bloke honek desoreka nabarmena erakusten du gizon eta emakumeen artean. Emakumezkoek errenta txikiagoak jasotzen dituzte eta egindako lanagatik diru-sarrerara gutxiago lortzen dute; beraz, kopuruari dagokionez, aldeak nabarmenak dira. Esaterako, azken datuen arabera (2015eko Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga), emakumeek aitortutako batez besteko errenta 16.280 eurokoa da, eta gizonezkoena, berriz, 26.607 eurokoa; hau da, 10.327 euroko aldea dago.

2.4 TAULA. PFEZ aitortzaileen batez besteko errenta sexuka

	Emakumeak		Gizonak		Arraila	
2009	15.468		25.865		40,2	
2010	15.161	-2,0	26.058	0,7	41,8	+1,6p.p.
2011	15.604	2,9	26.193	0,5	40,4	-1,4 p.p.
2012	14.987	-4,0	25.080	-4,2	40,2	-0,2 p.p.
2013	14.921	-0,4	25.080	0,0	40,5	+0,3 p.p.
2014	15.681	5,1	25.829	3,0	39,3	-1,2 p.p.
2015	16.280	3,8	26.607	3,0	38,8	-0,5 p.p.

zenbatekoak eurotan

(*) Batez besteko errentaren kalkulua: Emakume eta gizonen batez besteko errenta kalkulatzeko, banakako aitortzen eta familia unitatean sartu gabekoen aitortzen, aitortzaile bakarrek direnez, bakoitzari dagokion sexua egotzi zaie. Baterako aitortzen, ordea, -bi ezkontide dauden kasuetan- bi aitortzaile hartu dira kontutan eta bakoitzari bere laneko eta jardueretako errentak egotzi zaizkie, kapitalaren errentak erdibana egin diren bitartean.

Aurreko taulak erakusten dituen errenta desberdintasunak ulertze aldera, zenbait faktore eduki behar dira kontutan: lehenik eta behin, aurretik aipatu dugun moduan, emakumeen portzentaje altuago batek egiten du lan lanaldi partzialean. Bestalde, asko dira oraindik soldatapeko lanik ez duten emakumeak, senarrekin baterako aitorpena egiten dutenak. Horien kasuan, aitortzaile moduan kontutan edukitzen dira, baina beraien errenta maila oso baxua da (bikotearen kapital etekinen erdia, hain zuzen ere). Eta azkenik, sexuaren arabera lanaren sektorekako banaketa dela-eta, feminizatutako sektoreak tradizionalki soldata baxuagokoak izan dira (zaintza lanak, merkataritzako lanak, bulegokoak,...).

Bestalde, pobreziaren adierazleak erakusten dute horrek neurri handiagoan eragiten dietela emakumeei (AROE tasa %21,5 da emakumeentzat eta %17,5 gizonezkoentzat). Europan, pobrezia eta bazterketa arriskuan dauden emakumeen proportzioa handixeago bada ere (%24,4), gizonezkoekin (%23,0) aldea txikiagoa da (1,4 puntu).

2.5. Erabakiak hartzeko alorra

Alor honi dagokienez, esan beharra dago oraindik egiteko asko dagoela, nahiz eta aurrerapenak, gehienbat esparru publikoan, enpresaren eremuan desorekak jarraitu egiten baitute.

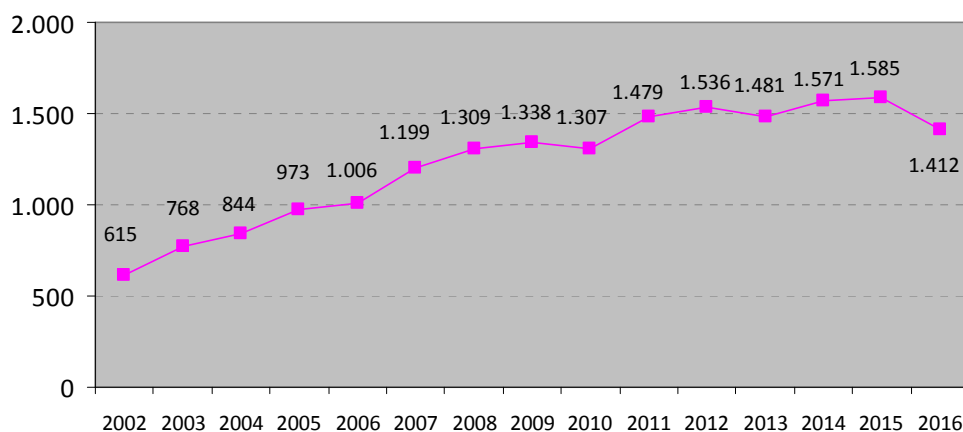
Enpresen zuzendaritza karguei buruzko azken datuek (Lan Merkatuaren Zentsua, 2012) erakusten dute emakumezkoen parte hartzea handitu egin dela krisi garai honetan: 2008 urtean %28,8 ziren zuzendaritza karguetan zeuden emakumeak, eta 2012an, aldiz, %32,7ra igo da proportzio hau.

Beraz, Europako Parlamentuak onartutako txostenean adierazten zuen helburutik gertuago gaude: hots, emakumeen parte hartzea zuzendaritza karguetan 2020 urterako %40ra handitzea. Horretarako, burtsan kotizatzen duten enpresetan behinik behin, kuotak ezartzea proposatu zuen.

2.6. Emakumeen aurkako indarkeria matxista

Emakumeen aurkako indarkeriaren datuak larriak izaten jarraitzen dute. Azken hamalau urteetan genero-indarkeriaren biktimen kopurua ia-ia hirukoiztu egin da. 2016an biktima kopurua 1.412ra heldu da.

2.2. GRAFIKOA. Genero indarkeriaren biktimak Gipuzkoan

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Segurtasun Saila. Segurtasunaren Koordinaziorako Zuzendaritza.

2.5. LABURPEN TAULA: Gizon eta emakumeen arteko berdintasuna Gipuzkoan eta Europan

	Gipuzkoa	EB-28	Benchmarking
DENBORAREN ERABILERA			
Zaintza eta etxeko lanei eskainitako denbora 2013(emakumeen denbora – gizonezkoena; oo:mm)	+1 ordu 45 min	+2 ordu 15 min ⁽¹⁾	++
Aisiari eskainitako denbora (emakumeen denbora – gizonezkoena; oo:mm)	- 42 min	- 44 min ⁽¹⁾	+
ENPLEGUAREKIKO HARREMANA			
Emakumezkoen okupazio-tasa. 20-64 urte (2016)	%66,4	%65,3	+
Okupazio-tasa: gizon eta emakumeen arteko arraila (2016)	9,2 p.p.	11,6 p.p.	++
Emakumezkoen langabezia-tasa. (2016)	%11,9	%8,7	--
Langabezia-tasa: gizon eta emakumeen arteko arraila 2016	+ 1,8 p.p.	+ 0,4 p.p.	--
Lanaldi partzialean lan egiten duten emakumeak (2013)	%22,3	%32,1	--
Lanaldi partziala: gizon eta emakumeen arteko arraila 2012	18,0 p.p.	23,3 p.p.	+
PRESTAKUNTZA ETA PRESTAKUNTZARAKO SARRERA			
Gutxienez bigarren hezkuntzako ikasketak dituzten 20-24 urteko emakumeak (EAE. 2014)	%86,6	%84,7	+
Unibertsitateko ikasketak dituen 30-34 urte bitarteko biztanleria: emakumeak (Gipuzkoa. 2012)	%55,0	%41,0	++
ERRENTEN DESBERDINTASUNA			
Emakumezkoen pobrezia eta bazterketa arriskuaren AROPE (2014)	%21,5	%24,4	+
Pobrezia eta bazterketa arriskuaren AROPE tasa: gizon eta emakumeen arteko arraila (2014)	4,0 p.p.	1,4 p.p.	--
ERABAKIAK HARTZEKO ALORRAK			
Emakumezkoak Parlamentuan (2012)	53,0 %	25,0 %	++
Emakumezkoak Gobernuan (2012)	50,0 %	24,0 %	++
Emakumezkoak enpresa zuzendaritza-karguetan (LMZ-Eskaria. 2012) ⁽³⁾	29,0 %	33,0 %	-

Oharra: +/-/= ikurrak gizon eta emakumeen arteko berdintasunean gaur egungo egoera edo azken urteetako bilakaera aldeko/kontrako/berdina adierazten du. : Ez dago emaitzarik/ ezaugarri bereizgarririk gabeko emaitza.

Iturria: Eustat, Eurostat, Gipuzkoako Foru Aldundia, Eusko Jarularitza eta EIN-k argitaratutako datuetan oinarritutako emaitzak.

(1) Europako batez bestekoa datuak aurkeztu dituzten 14 herrialdeena da (13 herrialdek ez dute estatistikarik aurkeztu).

3. FUNTZIO PUBLIKOKO DATUAK

3.1. Langileriaren osaera 2017/07/31n

Kopuruaren aldetik GFAko langileria emakumeen aldera egiten du neurri txiki batean. 1.911 langiletik, 1.005 (%52,6) emakumezkoa da eta 906 (%47,4) gizonezkoa.

Kopuru aldetik berdintsuak badira ere, zenbait arlotan desberdintasunak nabari dira. Ondoren, arlo hauen bilakaera aztertuko dugu.

Burutzen banaketaz ari garela, emakumezkoek burutzen %40,5 betetzen dute eta gizonezkoek beste %59,5. Esan beharra dago, hala ere, emakumezkoek sailkapen maila baxuagoko burutzak (C1 negoziatuak) betetzen dituztela hein handiago batean (%71,7); A1 sailkapen taldeko burutzetan (goi mailako teknikariak) %66,7a gizonezkoek betetzen dituzte, eta A2 taldean (erdi mailako teknikariak) %70,4a gizonezkoen esku daude.

3.1. TAULA. GFAn betetzen diren burutzak sexuka (%)

Sexua	A1	A2	C1	Guztira
Gizonezkoa	66,7	70,4	28,3	59,5
Emakumezkoa	33,3	29,6	71,7	40,5
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0

Bestalde, **sailkapen taldearen** arabera langileen banaketari erreparatzen badiogu, A1 taldean nahiko parekoa den bitartean (%50,4 emakumezkoak eta %49,6 gizonezkoak), A2 eta C1 taldeetan -erdi mailako teknikariak eta administrariak- emakumeen presentzia nabarmen altuagoa delarik (%72,4 eta %65,0, hurrenez hurren). C2 taldean, berriz, gizonezkoen kopurua nabarmen handiagoa da (%77,8), besteak beste, suhiltzaileen gehiengoa talde honetan baitago.

TAULA 3.2. Langileriaren banaketa sailkapen taldearen arabera

Sexua	Pertsonal politikoa	A1	A2	C1	C2	E	Guztira
Gizonezkoa	44,3	50,4	72,4	65,0	22,2	62,1	51,5
Emakumezkoa	55,7	49,6	27,6	35,0	77,8	37,9	48,5
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kontratu motaren arabera aztertuz gero ere, diferentziak agertzen dira: karrerazko funtzionarioen artean gizonak dira nagusi (%57,1) eta bitarteko funtzionarioen artean emakumeak (%60,3).

TAULA 3.3 Langileriaren banaketa kontratu motaren arabera (%)

Sexua	Karrerako. Funtzion.	Pertsonal politikoa	Aldi bateko	Aldi bateko langile	Bitarteko funtzion.	Aldizkako langile finkoa	Langile	Goi kargua	Guztira
Emakumezkoa	42,9	45,7	42,9	77,4	60,3	79,6	40,0	44,4	51,1
Gizonezkoa	57,1	54,3	57,1	22,6	39,7	20,4	60,0	55,6	48,9
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

3.2. Familia bizitza eta lana bateragarri egiteko neurriak

Tradizionalki emakumeak izan dira proportzio handiago batean bateragarritasunerako neurriak erabili izan dituztenak. Eta 2017ra arte eskuragarri ditugun datuek joera hori erakusten dute:

- 31 amatasun baimenetatik, 28 emakumezkoak erabili dituzte (%90,3), eta gizonezkoek 3 bakarrik (%9,7).
- Haurrak zaintzeko eszedentziak guztira 21 izan dira, hauetatik 19 emakumeek eskatuak (%90,5).
- Lanaldi murrizketa eskatu duten 116 langileetatik, 104 emakumeak izan dira (%89,7).

3.3. Adinaren arabera desberdintasunak

GFAko langileen adina aztertuz gero, zera ikus dezakegu:

- Langileen %12,4a besterik ez da 40 urtetik berakoa, eta hauen artean emakumezkoen presentzia handiagoa da (%54,9).
- Gainontzeko adin tarteetan nabarmendu daitekeena zera da: orokorrean talde guztietan parekotasun handia dago emakume eta gizonen arteko kopuruan. Desberdintasun nabarmenenak bi adin talde nagusietan ikusten dira: 55-59 urteko adin tartean, langile kopuru aldetik handienetako bat, %55,2 emakumeak dira. Eta, aldiz, 60-64 urteko tartean, berriz, gizonezkoak dira nagusi, %50,7 hain zuzen ere.

Beraz, datu hauen arabera, gertuko diren erretiroen ondoren, emakumeen pisuak langilegoan gora egingo duela aurreikus daiteke.

3.4. Langileen prestakuntzari buruzko datuak

Prestakuntzako datuetatik zera ondorioztatu daiteke: emakumezkoen parte hartzea gizonena baino askoz handiagoa dela urtez urte. Horrela, 2016ko ikastaroetan aritu diren langileen %62,5 emakumezkoa izan da. Gainera, garapen pertsonaleko arloan egindako ikastaroetan (adimen emozionala, asertibitatea, gizarte trebetasunak, e.a.) emakumezkoen parte hartzea are handiagoa da, %80tik gorakoa. Badirudi ikastaro mota hau feminizatua dagoela. Beste era batera esanda, gizonek ez dute bere burua bertan ikusten. Beraz, lan handia dago egiteke Administrazioan ikastaro horien hartzaille direnen emakumezko/gizonezkoen ikuspegia aldatzeko eta ikuspegi berdintasunezkoago bat islatzeko.

4. AZTERTUTAKO PROGRAMEN PISUA AURREKONTUAN

Ondoko taulan ikus daitekeen moduan 2018ko aurrekontuan generoaren ikuspegitik aztertutako garrantzi handi eta ertaineko programa guztiek aurrekontu osoaren %71,9a ordezkatzeko dute. Horrela, aurrekontu propio osoa 794 milioi eurokoa izanik, aztertutako 42 programen zenbatekoa 570,5 milioiokoa da (%71,9). Horietatik, 21 programa garrantzi handikoak dira generoaren ikuspegitik eta kudeatutako gastua 412 milioiokoa da (%51,9). Bestalde, garrantzi ertaina duten programak beste 21 dira eta kudeatutako gastua 158,5 milioiokoa da (%20,0).

Horrez gain, erabiltzen ari garen erreferentzia (kudeatutako gastua) ez da nahikoa jabetzeko aztertutako programen garrantziaz eta beraiei eraginkortasunaz. Hala, zerga politika programak gastuaren ikuspegitik garrantzi txikia badu ere (1,8 milioi, aurrekontuaren propio osoaren %0,2), kontuan izan behar da programa horretan diseinatzen direla zergak: Foru Aldundiaren diru-iturri nagusia, eta gastu programak aurrera eramateko ezinbesteko baliabideak. Gainera, zerga-sistemak izugarizko garrantzia du erlazio zuzena duela administrazio publikoek duten gehieneko gastu mugarekin. Horrez gain, zenbait erabaki garrantzitsuen artean gastu fiskalen tamaina eta banaketa bertan zehazten dira, eta zentzu horretan esan behar da 2018ko aurrekontuko gastu fiskalak 2.005 milioiokoa izan zirela, Foru Aldundiaren sarreren aurrekontu osoaren %30,0.

Bestalde, programen begirada orokor honetan aurrekontuan duten pisuaren arabera aztertzen baditugu, aipatzekoa da **Gizarte Politika Departamentuaren** garrantzia: 7 programa aztertzen dira, eta 6 garrantzi handikoak bezala dira generoaren ikuspegiaren aldetik. Baliabideen aldetik, programek 329,8 milioi euro kudeatzen dituzte; departamentu osoaren %87,5, eta Foru Aldundiko aurrekontu propioaren ia-ia erdia (%41,5). Horien artean, aipatzekoa da "Adinekoen laguntza" programa, izan ere, 117,4 milioi euroko aurrekontua du.

Departamentu horrek garrantzia du baita babesik gabeko pertsonengan duen eraginaren aldetik ere; kontuan izan behar da, aurreko atalean egin dugun diagnosi laburtuan, pobrezia tasaren adierazleak emakume eta gizonen arteko arraila handienetakoa azaltzen duela. Eta zeregin horretan departamentuko zenbait programen egitekoa agerikoa da, bai arraila jaisteko bai emakume zein gizonen artean pobrezia mailak murrizteko.

Mugikortasuna eta Lurralde Antolaketa Departamentuaren 5 programa aztertzen dira, denak ere garrantzi ertainekoak bezala sailkatuak. Aurrekontu mailan, 55,9 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte (departamentu osoaren %92,6, eta Foru Aldundiko aurrekontu propioaren %7,0). Aurrera eramaten diren programen artean, garrantzia dute garraio publikoa sustatzen dituzten ekintzak, eta horrek nahiz eta populazioa osoan eragina izan, zenbait gizarte sektoreetan eragin handiagoa du (emakumeak, haur era gazteak, adinekoak...), izan ere erabiltzaile horiek garraio publikoaren premia handiagoa izaten dute.

Ekonomia sustapena, Landa ingurunea eta Lurralde Oreka Departamentuan aztertutako programek 45,9 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte (departamentu osoaren %65,5 eta Foru Aldundiko aurrekontu propioaren %5,8). Zazpi programa aztertzen dira, 3 garrantzi handikoak generoaren ikuspegitik, eta beste 4 garrantzi ertainekoak. Eta beren jarduerak bi gaietan eragiten dute; alde batetik, pertsonen hezkuntza eta ezagutzaren sustapenean (hezkuntza zentzu zabalean hartuta: berrikuntza, teknologia arloa, kultura ekintzailea...). Eta beste alde batetik, landa inguruetako zerbitzu eta azpiegituren garapenean. Departamentu honetatik aztertzen diren programetan aurrera eramaten diren jarduerak, gehienbat pertsona helduetan eragiten dute (ikasi nahi duten pertsonetan, berrikuntza eta ekintzailetasuna bilatzen duten pertsonetan..). Dena den, epe luzera ondorioak gizarte osoarentzat dira.

4.1. TAULA - Aztertutako programen pisua 2018ko Aldundiko aurrekontuan

Departamentua	PROGRAMA	Genero garrantzia	AURREKONTUA - 2018		
			Zenbatekoa (eurotan)	Pisua bere depart. (%)	Pisua aurrek. osoan* (%)
Diputatu Nagusia	Diputatu Nagusiaren Alorraren Idazkaritza	Ertaina	905.267	4,8	0,1
	Diputatu Nagusiaren Kabinetea	Handia	1.445.737	7,7	0,2
	Aldundiaren Kudeaketa Estrategia	Handia	4.148.436	22,2	0,5
	Komunikazioa	Handia	2.184.499	11,7	0,3
	Bizikidetza eta Giza Eskubideak	Handia	1.552.388	8,3	0,2
	Hizkuntza berdintasuna	Ertaina	6.505.344	34,8	0,8
	Berdintasuna	Handia	1.954.192	10,5	0,2
	GUZTIRA		18.695.863	100,0	2,4
Kultura, turismo, gazteria eta kirola	Kultura, Turismo, Gazteria eta Kirol Zerbitzu Orokorrak	Ertaina	3.468.586	6,2	0,4
	Kultur proiektu estrategikoak	Ertaina	4.068.301	7,3	0,5
	Liburutegia, Kulturaren Sustapena eta Hedapena	Ertaina	9.598.307	17,3	1,2
	Gazteria	Handia	6.496.651	11,7	0,8
	Kirolaren sustapena	Handia	15.556.232	28,0	2,0
	Garapenerako lankidetzak	Handia	4.696.166	8,4	0,6
	GUZTIRA		43.884.243	78,9	5,5
Gobernantza eta gizartearekiko komunikazioa	Gobernantzako eta Gizartearekiko Komunikazioko Zerbitzu Orokorrak	Ertaina	11.393.186	22,4	1,4
	Herritarren Partaidetza	Handia	1.371.587	2,7	0,2
	Funtzio Publikoa	Handia	5.963.202	11,7	0,8
	GUZTIRA		18.727.975	36,8	2,4
Ekonomia sustapena, landa ingurunea eta lurralde oreka	Ekonomia Sustapeneko, Landa Ingurune eta Lurralde Oreko Zerbitzu Orokorrak	Ertaina	2.834.542	4,0	0,4
	LK- Lurraldearekiko Konpromezua	Handia	18.166.084	25,9	2,3
	Eskulangintza Sektorearen Sustapena	Handia	885.398	1,3	0,1
	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	Handia	6.182.896	8,8	0,8
	Internazionalizazio Jarduketa Sustatzea	Ertaina	1.383.781	2,0	0,2
	Gipuzkoa 4.0: fabrikazio aurreratua	Ertaina	3.115.494	4,4	0,4
	Landa Garapena eta Nekazar Egiturak	Ertaina	13.388.636	19,1	1,7
	GUZTIRA		45.956.831	65,5	5,8
Mugikortasuna eta lurralde antolaketa	Mugikortasuna eta Lurralde Antolaketa Zerbitzu Orokorrak	Ertaina	1.624.037	2,7	0,2
	Garraioaren Antolamendua	Ertaina	40.839.221	67,7	5,1
	Bizikleta bideak	Ertaina	5.267.207	8,7	0,7
	Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena	Ertaina	6.357.329	10,5	0,8
	Lurraldearen Antolaketa	Ertaina	1.808.901	3,0	0,2
	GUZTIRA		55.896.695	92,6	7,0
Ogasuna eta finantzak**	Ogasun eta Finantzako Zerbitzu Orokorrak	Ertaina	10.777.758	9,1	1,4
	Herritarren Arreta eta Zerga Heziketa	Ertaina	3.263.200	2,8	0,4
	Zerga Administrazioa	Ertaina	26.497.772	22,4	3,3
	Aurrekontuak eta Finantzak	Handia	11.861.082	10,0	1,5
	Zerga eta Finantza Politika	Handia	1.761.361	1,5	0,2
	GUZTIRA		54.161.173	45,8	6,8
Bide azpiegiturak	Bide Azpiegituretako Zerbitzu Orokorrak	Ertaina	2.094.840	2,8	0,3
	GUZTIRA		2.094.840	2,8	0,3
Gizarte politika **	Gizarte Politikako Zerbitzu Orokorrak	Ertaina	1.988.745	0,5	0,3
	Desgaituen laguntza	Handia	45.184.187	12,0	5,7
	Adinekoen laguntza	Handia	117.421.872	31,2	14,8
	Inbertsioen eta gizarte lankidetzaren plana	Handia	14.349.022	3,8	1,8
	Aldizkako prestazio ekonomikoak	Handia	75.200.481	20,0	9,5
	Gizarteratzea eta indarkeria matxistaren biktimak diren emakumeen arreta	Handia	29.296.726	7,8	3,7
	Haur eta nerabeen babesa	Handia	46.332.615	12,3	5,8

	GUZTIRA		329.773.648	87,5	41,5
Ingurumena eta obra hidraulikoak	Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Zerbitzu Orokorrak	Ertaina	1.279.244	5,2	0,2
	GUZTIRA		1.279.244	5,2	0,2
GUZTIRA			570.470.512		71,9
GUZTIRA GARRANTZI HANDIA			412.010.814		51,9
GUZTIRA GARRANTZI ERTAINA			158.459.698		20,0

* Kudeaketa propioa aurrekontuaren zenbatekoarekin alderatuta.

** Ogasun eta Finantza Departamentuko eta Gizarte Politika Departamentuko datuak, aurrekontu propioari dagozkio.

Ogasun eta Finantza Departamentua aztertzen denean, kontuan izan behar da bere aurrekontu propioari buruz ari garela. Horretarako, aurrekontu osoari erakundeekiko konpromisoen zenbatekoa kentzen zaio: Estatuari ordaindutako Kupoa, Eusko Jaurlaritzari ordaindutako Ekarpinak, eta Gipuzkoako udalei ordaindutako Udal Finantzaketarako Foru Fondoak. Hori guztia kontuan hartuta, aztertutako bost programek 54,2 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte, departamentuaren aurrekontu propioaren %45,8, eta Foru aldundiko aurrekontu propioaren %6,8. Bost programa horietatik 2 garrantzi handikoak dira genero ikuspegitik, eta beste 3 ertain bezala sailkatu da.

Aurrera eramaten diren ekintzetatik aipatzekoak dira herritarren artean zerga kontzientiazio fiskala areagotzeko egiten diren ekintzak, eta politika publikoen ildo nagusiak definitzerakoan generoaren ikuspegiari ematen zaion bultzada; bai Foru Aldundiko aurrekontuak prestatzeko garaian, eta baita zerga sistemaren ildo nagusiak definitzerakoan ere. Nahiz eta gehienetan jardura orokorrak pertsona helduei zuzenduak egon, zeharka bada ere, populazio osoan du eragina. Eta gainera, aukera ematen du jardura zehatzen bidez gizartearen kolektibo konkretu batzuetan eragiteko (esaterako, desgaituei kenkariak ipiniz zenbait zergatan...).

Gainera, sarreran aipatu dugun bezala, eta departamentu honen kasuan, kudeatutako gastua ez da erreferentzia nahikoa duen garrantziaz jabetzeko. Hasteko, zergak, diru sarrera iturri izateaz gain, errenta birbanatzeko tresna ere badira eta, beraz, emakume eta gizonen bizitza materialean eragin handia izaten dute. Kontuan izanda, oraindik ere Gipuzkoan emakume eta gizonen

artean errenta desberdintasunak handiak direla, politika fiskalaren zeregina garrantzitsua izan daiteke. Horrez gain, ez da kontuan hartzen Foru Aldundiko diru-sarreretan ematen diren gastu fiskalen zenbatekoa. Gastu fiskalak zera dira: diru-sarreretan ematen den gutxitzea salbuespenak, hobariak, murrizpenak eta desgrabazioak direla medio. Murrizpen horien helburuak ekonomikoak eta sozialak izan daitezke, subjektu, ekintza edo jarduera jakin batzuen alde. Esaterako, 2018ko aurrekontuetan 635 milioi euroko gastu fiskala aurreikusten da Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergarengatik; eta horietatik 226 milioi euro emakumezkoei dagozkie, eta beste 409 gizonezkoei.

Kultura, turismo gazteria eta kirola Departamentuaren 6 programa aztertzen dira, 3 garrantzi handikoak bezala sailkatuak, eta beste 3 garrantzia ertainekoak. Aurrekontuaren ikuspegitik, 43,9 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte (departamentu osoaren %78,9 eta Foru Aldundiko aurrekontu propioaren %5,5). Aurrera eramaten diren programen artean, zenbatekoari dagokionez garrantzia du kirolaren sustapenari buruzkoak (15,6 milioi euro). Programa horiek eragina duten kolektiboari begira, gehienbat haur eta nerabeengan eragiten dute. Beren hezkuntza eta ezagutza aukerak garatuz, eta aisialdia eta kirola egiteko aukerak bultzatuz.

Foru Aldundiko giza- baliabideen kudeaketa **Gobernantza eta gizartearekiko komunikazio Departamentuaren** esku dago. Bertan aztertutako 3 programek 18,7 milioi eurotako baliabideak kudeatzen dituzte (departamentuaren %36,8 eta aurrekontu propio osoaren %2,4). Programa horien jarduerak garrantzia du departamentuetan komunak diren programak eta proiektuak bultzatu eta koordinatzen dituztelako. Funtzio Publikoa programa Foru Aldundiko barneko programa bat da, bertako langileriari zuzenduta dagoena. Beren diru-sarreretan eta baldintza egokietan lana egiteko aukeran eragiten du; eta langileriaren prestakuntza jarduerak aurrera eramaten dituenaz, beren hezkuntza eta ezagutzarako aukeraren gaitasunean ere eragiten du.

Bide azpiegiturak departamentuan Zerbitzu orokorren programa bakarrik aztertzen da, generoaren ikuspegitik garrantzia ertainekoa bezala sailkatua.

Guztira, 2,1 milioi euro kudeatzen ditu (departamentuaren %2,8 eta Foru Aldundiko aurrekontu propioaren %0,3).

Ingurumena eta obra hidraulikoak departamentuan ere Zerbitzu orokorren programa bakarrik aztertzen da; 1,3 milioi euro (departamentuaren %5,2 eta Foru Aldundiko aurrekontu propioaren %0,2).

Azkenik, **Diputatu Nagusiaren departamentuaren** dauden programa guztiak aztertzen dira, 7 guztira. Horietatik, 5 garrantzi handikoak bezala sailkatuak daude, eta beste bi garrantzi ertainekoak. Baliabide aldetik 18,7 milioi euro kudeatzen dira; esan bezala, departamentuaren %100a, eta Foru Aldundiko aurrekontu propioaren %2,4. Alde batetik, Foru Aldundiak garatzen dituen politika publikoak koordinatzen dira, eta jarduera horien komunikazioa landu eta gauzatzen da, eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren 2015-2019 Kudeaketa Plan Estrategikoaz arduratzen da. Bestalde, garrantzi berezia du Berdintasuna programak, izan ere bere helburua da, oro har, Foru Aldundiko jarduera guztietan genero-ikuspegia integratzea, eta lurralde osoan zehar berdintasunaren aldeko politikak bultzatzea. Horretarako, Berdintasun plana bultzatu eta koordinatzen du, eta bere jarraipenaz arduratzen da. Populazio osoari zuzendutako jarduerak eramaten dira aurrera, eta indarkeriarik gabeko bizitza librerako aukera sustatzen du, baita gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukera ere.

5. AZTERTUTAKO PROGRAMEN ANALISIA ERAGINA DUTEN PERTSONEN KOLEKTIBOEN ARABERA

Hasieran aipatutako gaitasunetan oinarritutako metodologiarekin zera aztertu nahi da: Gipuzkoako Foru Aldundiak aurrera eramaten dituen programak nola eragiten duten emakume eta gizonen bizi kalitatean. Beraz, eta ikuspegi hori pertsonen bizi-kalitatean oinarritzen bada, azterketa garrantzitsua da politika publikoek nola eragiten duten onuradunen talde nagusien artean.

Horretarako, pertsonen kolektibo nagusiak bost taldetan bereizten dira:

- Adinekoak
- Helduak
- Haur eta gazteak
- Behar bereziak dauzkatenak (desgaituak zein genero indarkeria, besteak beste)
- Populazio osoa

Eta programa bakoitza sailkatzen da eragiten duen pertsonen kolektiboaren arabera. Azterketa hori, nahiz eta errealitatearen sinplifikazioa den (izan ere, programa askok kolektibo bat baino gehiagotan eragin dezake edota populazioa osoan), lehen hurbilpen bezala balio handikoa da. Modu honetan, kolektibo bakoitzari zuzentzen zaion aurrekontuaren zenbatekoa jakin dezakegu. Dena den, kontuan izan behar da txosten honetan ez direla Foru Aldundiko programa guztiak aztertzen (genero ikuspegitik garrantzirik ez dutenak kanpo geratzen dira). Eta beraz, badago aurrekontuaren zati bat (223,4 milioi euro) kolektibo horiei zuzentzen zaiena, baina aztertzen ez dena.

Etorkizunari begira, aurrekontu parte-hartzaileak bultzatzen diren heinean kolektibo ezberdinen iritzia eta ebaluazioa oso garrantzitsua izan daiteke gabeziak detektatzeko eta, hortaz, hobekuntzak sartzeko. Beraz, prozesu parte-hartzaile horiek antolatzerakoan kolektibo horien iritzia jasotzeko bideak ireki beharko dira, eta baita beraien genero ikuspegia landu ere.

Atal honetan, kolektibo bakoitzean eragiten duten programen laburpen bat eskaintzen da. Ez dira programa guztiak aztertzen (esanguratsuenak bakarrik), eta ezta bere osotasunean ere, sintesi bat baizik. Programa bakoitza bere xehetasun guztiekin ezagutzeko bere fitxara joatea besterik ez dago.

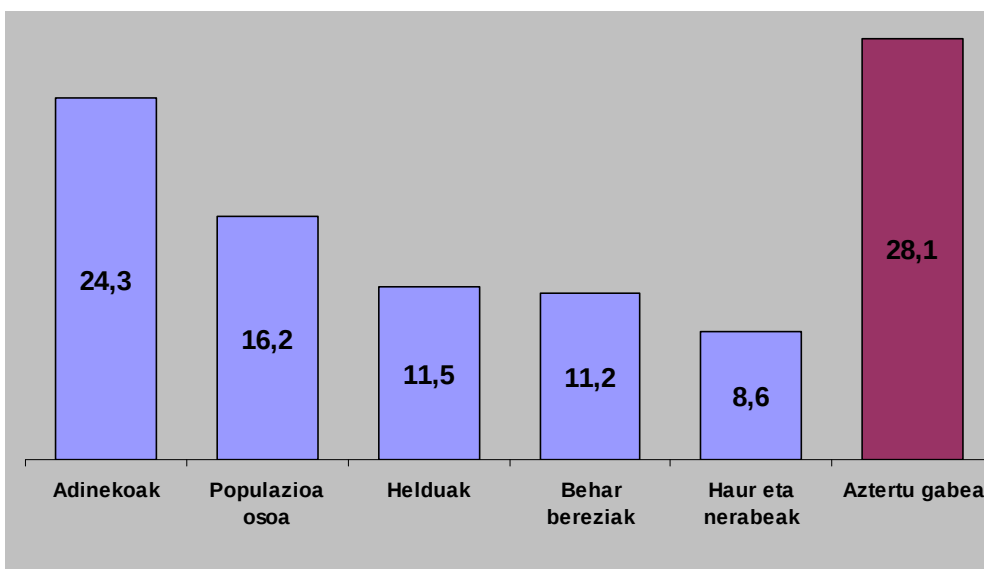
Ondorengo taulan erakusten da sailkapen hori, eta programa bakoitzak eragiten duen kolektiboa eta aurrekontuan duen pisua aztertzeaz gain, zein 2 gaitasunetan eragiten duen gehienbat nabarmentzen da; garrantzitsuenari 1 ipiniz, eta bigarrenari 2 jarritz.

5.1. TAULA. Programen sailkapena eragiten duten kolektiboen arabera

Kolektiboa	Programa	Aurrekontua 2018	Pisua aurrek. osoan* (%)	1. gaitasuna	2. gaitasuna
Adinekoak	Adinekoen laguntza	117.421.872	14,8	Zaintza	Ettxeko esparru egoki eta segurua
	Aldizkako prestazio ekonomikoak	75.200.481	9,5	Diru-sarrerak	Ettxeko esparru egoki eta segurua
	GUZTIRA	192.622.353	24,3		
Helduak	Kultur proiektu estrategikoak	4.068.301	0,5	Aisialdia eta kirola	
	Liburutegia, Kulturaren Sustapena eta Hedapena	9.598.307	1,2	Parte-hartzea	
	Funtzio Publikoa	5.963.202	0,8	Ordaindutako lana	
	LK- Lurraldearekiko Konpromezua	18.166.084	2,3	Ordaindutako lana	Parte-hartzea
	Eskulangintza Sektorearen Sustapena	885.398	0,1	Ordaindutako lana	Diru-sarrerak
	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	6.182.896	0,8	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Internazionalizazio Jarduketara Sustatzea	1.383.781	0,2	Diru-sarrerak	Hezkuntza eta ezagutza
	Gipuzkoa 4.0: fabrikazio aurreratua	3.115.494	0,4	Diru-sarrerak	Ordaindutako lana
	Ogasun eta Finantzako Zerbitzu Orokorak	10.777.758	1,4	Diru-sarrerak	
	Herriarren Arreta eta Zerga Heziketa	3.263.200	0,4	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
Behar bereziak	Zerga Administrazioa	26.497.772	3,3	Diru-sarrerak	Zaintza
	Zerga eta Finantza Politika	1.761.361	0,2	Diru-sarrerak	Parte-hartzea
Haur eta nerabeak	GUZTIRA	91.663.554	11,5		
	Gazteria	6.496.651	0,8	Hezkuntza eta ezagutza	Aisialdia eta kirola
	Kirolaren sustapena	15.556.232	2,0	Aisialdia eta kirola	Osasuna
Populazio osoa	Haur eta nerabeen babesa	46.332.615	5,8	Zaintza	Ettxeko esparru egoki eta segurua
	GUZTIRA	68.385.498	8,6		
	Desgaituen laguntza	45.184.187	5,7	Zaintza	Aisialdia eta kirola
Behar bereziak	Inbertsioen eta gizarte lankidetzaren plana	14.349.022	1,8	Parte-hartzea	Aisialdia eta kirola
	Gizarteratzea eta indarkeria matxistaren biktimak diren emakumeen arreta	29.296.726	3,7	Hezkuntza eta ezagutza	Indarkeriarik eza
	GUZTIRA	88.829.935	11,2		
Populazio osoa	Diputatu Nagusiaren Alorraren Idazkaritza	905.267	0,1	Parte-hartzea	
	Diputatu Nagusiaren Kabinetea	1.445.737	0,2	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Aldundiaren Kudeaketa Estrategia	4.148.436	0,5	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Komunikazioa	2.184.499	0,3	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Bizikidetza eta Giza Eskubideak	1.552.388	0,2	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Hizkuntza berdintasuna	6.505.344	0,8	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Berdintasuna	1.954.192	0,2	Indarkeriarik eza	Parte-hartzea
	Kultura, Turismo, Gazteria eta Kirol Zerbitzu Orokorak	3.468.586	0,4	Aisialdia eta kirola	
	Garapenerako lankidetzak	4.696.166	0,6	Parte-hartzea	Osasuna
	Gobernantzako eta Gizartearekiko Komunikazioko Zerbitzu Orokorak	11.393.186	1,4	Parte-hartzea	
	Herriarren Partaidetza	1.371.587	0,2	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Ekonomia Sustapeneko, Landa Inguruneako eta Lurralde Orekako Zerbitzu Orokorak	2.834.542	0,4	Parte-hartzea	
	Landa Garapena eta Nekazar Egiturak	13.388.636	1,7	Diru-sarrerak	Ordaindutako lana
	Mugikortasuna eta Lurralde Antolaketako Zerbitzu Orokorak	1.624.037	0,2	Mugikortasuna	
	Garraioaren Antolamendua	40.839.221	5,1	Mugikortasuna	Diru-sarrerak
	Bizikleta bideak	5.267.207	0,7	Mugikortasuna	Ordaindutako lana
	Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena	6.357.329	0,8	Aisialdia eta kirola	Mugikortasuna
	Lurraldearen Antolaketa	1.808.901	0,2	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Aurrekontuak eta Finantzak	11.861.082	1,5	Parte-hartzea	
	Bide Azpiegiturako Zerbitzu Orokorak	2.094.840	0,3	Mugikortasuna	
	Gizarte Politikako Zerbitzu Orokorak	1.991.922	0,3	Parte-hartzea	
	Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Zerbitzu Orokorak	1.279.244	0,2	Parte-hartzea	
	GUZTIRA	128.972.349	16,2		
AZTERTUTAKO PROGRAMAK - GUZTIRA		570.473.689	71,9		
AZTERTU GABEKO PROGRAMAK - GUZTIRA		223.369.838	28,1		
AURREKONTU PROPIOA - GUZTIRA		793.843.527	100,0		

Irizpide eta sailkapen horren arabera, kolektibo garrantzitsuena Adinekoena da: aurrekontu osoaren %24,3 zuzentzen zaio. Bigarren lekuan Populazioa osoa dator (%16,2). Ondoren, Helduak taldea egongo litzateke %11,5arekin; laugarren lekuan Behar bereziak dituztenak (%11,2), eta azkenik, Haur eta nerabeak (%8,6). Eta genero ikuspegitik aztertu gabe aurrekontu propio osoaren %28,1 geratzen da.

5.1. GRAFIKOA. Kolektibo bakoitzari zuzendutako aurrekontuaren %

5.1. Adinekoei zuzendutako programak

Kolektibo honi Gipuzkoako Foru Aldundiko aurrekontu propio osoaren %24,3 zuzentzen zaio (192,6 milioi euro). Eta hori bi programen bidez egiten da: Adinekoen laguntza (117,4 milioi euro) eta Aldizkako prestazio ekonomikoak (75,2 milioi euro). Programa hauen onuradun garrantzitsuenak adinekoak badira ere, beste talde askotan ere eragiten da, besteak beste, adineko horien etxekoengan eta zerbitzu publiko hauetan lan egiten dutenengan.

Adinekoen laguntza programaren helburua da pertsona horiek beren ohiko ingurunean (etxea, familia...) baldintza egokietan zaintzeko beharrezko laguntzak ematea, eta ingurune hori aldatu behar denean zaintza hori bermatzea.

Aldizkako prestazio ekonomikoena, berriz, diru-sarrerak bermatzea halakorik ez dutenei, eta, era berean, laguntza finantzarioa ematea mendekotasunean dauden adineko pertsonen, beren ohiko ingurunean mantentzeko (etxea, familia...).

Programa hauen bidez, kolektibo honen zenbait bizi-arlotan eragiten da:

- Adinekoei zuzendutako programa gehienak zaintzan asko eragiten dute. Egoitzen kasuan, Foru Aldundiak hartzen du (bai zuzenean bai itunen bidez) zaintzen ardura nagusia. Beste batzuetan, adibidez eguneko egoitzen kasuan, zaintza zati baten ardura hartzeaz gain adinekoaren familietan (familia dutenen kasuan) zaintza denborak liberatzen dira. Gainera, bietan ala bietan enplegua sortzen du eta beraz eragin zuzena dauka bai ordaindu gabeko zaintza lanetan eta baita ordaindutakoetan ere.
- Etxeko esparru egoki eta segurua: adineko pertsonak beren etxeetan baldintza egokietan egoteko laguntzak ematen dira eta Foru Aldundiak berak eskaintza zuzena ere egiten du esparru domestiko egokia izan dezaten batez ere egoitzetan eta eguneko zentroetan.
- Aisia: zaintzako zerbitzuak eskainiz denbora liberatzen denez, aisialdirako aukera eta denbora handiagotzen da.
- Osasuna: nahiz eta ez egon Gipuzkoako Foru Aldundiaren eskumenen artean, osasun egoerak ez du bakarrik zerikusia bere ezaugarri anatomiko eta fisiologikoekin. Izan ere, egoera sozio-ekonomikoa, jatorria, integrazio maila, osasunerako aukera, oreka psiko- soziala.., osasun maila egokiaren gozamina zehazten duten zenbait faktore dira. Horregatik, eta zeharka bada ere Foru Aldunditik aurrera eramaten diren hainbat politika publikok

ere eragina badu, nahiz eta zeharka izan, emakume eta gizonen osasunerako aukeran.

Oro har, adineko pertsonen zuzendutako programetan emakumeen presentzia gizonezkoena baino nabarmen handiagoa da. Baina horrek arrazoi jakina du: emakumeak gehiago bizi dira, eta gainera, adinean aurrera joan ahala diferentzia hori handiagoa da. Horrela, eta populazioaren azterketan ikusi dugun bezala, 65 urte edo gehiagoko emakumeak tarte horretako %57,4 badira, muga 80 urtetan ipintzen badugu portzentajea ia-ia %65era igotzen da.

Ondoko taulan programa horien parte-hartzaileen kopurua agertzen da. Artatutako populazio osotik, %71,09a emakumezkoa da eta beste %28,91a gizonezkoa. Eta banaketa hori zerbitzu gehienetan errepikatzen da.

5.2 TAULA. Adineko pertsonak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa

2017ko lehen sei hilekoan

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Adineko mendeak guztira	22.095	6.645	15.450
Egoitzak	5.015	28,97%	71,03%
Etxeko arreta (mendeak)(*)	2.421	25,98%	74,02%
Eguneko zentroak	1.797	28,99%	71,01%
Unitate sozio-sanitarioak	202	56,44%	43,56%
Aldi baterako egonaldiak	424	27,12%	72,88%
Artatutakoak guztira	8.981	28,91%	71,09%

(*) lehen hiru hilekoak

Aldizkako prestazio ekonomikoak programaren kasuan, parte-hartzaileen gehiengoa emakumezkoak dira, prestazio guztietan %68tik gora. Prestazio mota horiek, gehienetan, pentsio publiko kontributiborik (aurrez kotizatukoak) jasotzen ez dutenei zuzenduta daude. Pertsona horiek lan merkatutik kanpo egon dira; bere bizitzan zehar ordaindutako lanik ez dute egin eta, ondorioz, ez dute beren erretirako kotizatu. Kolektibo honetan, emakumeen presentzia gizonezkoena baino handiagoa da. Normalean, zenbatekoari dagokionez,

prestazio horiek kotizatutakoak baino txikiagoak dira. Azkenean, badago nolabaiteko txirotasunaren feminizazioa.

Helburu nagusia da adineko mendekoek ohiko ingurunean (etxea, familia) baldintza egokian jarraitzeko behar dituzten laguntzak ematea, eta ohiko ingurunetik aldatu behar denean arreta integraleko zerbitzuak bermatzea.

5.3 TAULA . Adineko pertsonak -zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa

2017/06/30 arte

(Mendetasuna ≥ 65 , KGP jubilazioa, GOF zahartzaroa)

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Laguntza Pertsonalerako Prestazio Ekonomikoa	4.817	26,59%	73,41%
Familia Inguruneke Zaintzetarako Prestazio Ekonomikoa	7.691	34,65%	65,35%
Zerbitzuari Loturiko Prestazio Ekonomikoa	174	25,86%	74,14%
Kontribuziorik Gabeko Pentsioak	1.304	27,84%	72,16%
Gizarte Ongizateko Funtseko Pentsioak	140	33,57%	66,43%
Artatutako pertsonak guztira	13.980	31,27%	68,73%

5.2. Behar bereziak dituztenei zuzendutako programak

Behar bereziak dituzten pertsonen (desgaituak, genero indarkeria jasaten dutenak, gizarte bazterketa jasaten dutenak...) Foru Aldundiko aurrekontu osoaren %11,2 zuzentzen zaie (88,8 milioi euro).

Hiru dira eremu horretan aurrera eramaten diren programak: desgaituen laguntza (45,1 milioi euro), Gizarteratzea eta indarkeria matxistaren biktimak diren emakumeen arreta zerbitzua (29,3 milioi euro) eta Inbertsioetarako eta gizarte lankidetzarako plana (14,3 milioi euro).

Desgaituen laguntza programak helburu bezala du pertsona horiek beren ohiko ingurunean (etxea, familia...) baldintza egokietan zaintzeko beharrezko laguntzak ematea, eta ingurune hori aldatu behar denean zaintza hori bermatzea.

Gizarteratzea eta indarkeria matxistaren biktimak diren emakumeen arreta programaren helburuetako bat da gizarte-bazterketa edo marjinazioan bizi diren pertsonen beharrezko laguntzak ematea, berriro gizarteratzeko.

Eta Inbertsio eta gizarte lankidetzaren plana programaren bitartez, ezintasuna duten pertsonen laguntza teknikoetan inbertitzeko laguntzak ematen dira.

Beraz, oro har, kolektibo honen zenbait gaitasunetan eragiten da:

- Etxeko esparru egoki eta segurua: laguntzak ematen dira ingurune hori baldintza egokietan egoteko.
- Zaintza: horren baldintzak bermatzen dira bai etxean, familian edo hortik kanpo.
- Ordaindutako lana: hori izateko aukerari laguntzen zaio, aurrera eramaten diren jarduerekin.
- Osasuna: aurreko kolektiboarekin aipatu dugun bezala, nahiz eta osasuna ez egon Gipuzkoako Foru Aldundiaren eskumenen artean, zeharka bada ere aurrera eramaten diren beste zenbait politika publikok eragina badute emakume eta gizonen osasunerako aukeran.

Desgaituen kasuan, gizonezkoen presentzia nabarmenagoa da. Ikerketa guztiek erakusten dute emakumeak beranduago hasten direla zerbitzu horiek erabiltzen. Arrazoi kulturalak direla medio, emakumeek beren autonomiari luzaroago heltzen diote.

5.4.TAULA. Desgaitasuna duten pertsonak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2017ko lehen sei hilekoan

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Desgaitasuna duten pertsonentzako egoitzak	828	57,13%	42,87%
Buruko gaixotasuna duten pertsonentzako egoitzak	224	69,64%	30,36%
Desgaitasuna duten pertsonentzako eguneko zentroak	671	54,25%	45,75%
Buruko gaixotasunek dituzten pertsonentzako eguneko zentroak	237	67,09%	32,91%
Artatutako pertsonak guztira	1.623	59,09%	40,91%

5.5.TAULA. Desgaitasuna duten pertsonak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2017ko lehen sei hilekoan (Mendetasuna <65, KGP elbarritasuna, GOF desgaitasunekoa, MGL guztiak)

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Laguntza Pertsonalerako Prestazio Ekonomikoa	356	55,62%	44,38%
Familia Inguruneko Zaintzetarako Prestazio Ekonomikoa	3.356	56,88%	43,12%
Zerbitzuari Loturiko Prestazio Ekonomikoa	3	33,33%	66,67%
Kontribuziorik Gabeko Pentsioak	2.017	53,45%	46,55%
Gizarte Ongizateko Funtseko Pentsioak	164	54,27%	45,73%
Minusbaliotutako Gizarteratzeko Legeko prestazioak	67	5,55%	94,45%
Artatutako pertsonak guztira	5.607	55,41%	44,59%

Gizarteratzea eta matxista indarkeriaren biktimak diren emakumeen arreta programan, gizarteratzeari dagokionez, gizonen proportzioa handiagoa da jarduera batzuetan: gizarteratze ostatuetan eta desgaituentzako laneko zentroetan. Izan ere, ikerketa guztiek erakusten dute emakumeek zerbitzu horiek erabiltzen dituztela, bakar bakarrik muturreko kasuetan.

Matxistari indarkeriari eskainitako arretan, berriz, emakumeen proportzioa askoz handiagoa da (%93). Ondorengo taulan ikusi dezakegu eskainitako arreta hori zertan gauzatu den.

5.6. TAULA. Zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2017ko lehen sei hilekoan

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Gizarteratzeko egoitzak	603	77,78%	22,22%
Gizarteratzeko eguneko zentroak	275	79,64%	20,36%
Gizarte larrialdiak	376	60,64%	39,36%
Zentro okupazionalak. Desgaitasuna duten pertsonentzat	1.100	64,18%	35,82%
Indarkeria matxistaren arreta	664	7,23%	92,77%
Artatutako pertsonak guztira (*Pertsona ez ezberdinak)	3.018	55,33%	44,67%

5.7. TAULA. Zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2017ko lehen sei hilekoan

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Diru sarrerak Bermatzeko Laguntzak	731	53,63%	46,37%

5.8. TAULA. Indarkeria matxistaren artapenerako zerbitzuetan artatutako biztanleak 2017ko lehen sei hilekoan

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Indarkeria matxistaren biktima diren emakumeak artatzeko zentrua	85	27,06%	72,94%
Laguntza psikologikoa indarkeria matxistaren biktima diren emakume eta adin txikiko pertsonen	548	4,56%	95,44%
Arreta juridikoa indarkeria matxistaren biktima diren emakumeen	31	0,00%	100,00%
Artatutako pertsonak guztira (*Pertsona ez ezberdinak)	664	7,23%	92,77%

5.3. Haur eta nerabeei zuzendutako programak

Haur eta nerabeen kolektiboari zuzendutako programek Foru Aldundiko aurrekontu propio osoaren %8,6 suposatzen dute (68,4 milioi euro). Bi departamentuetan gauzatzen dira programak: Kultura, turismo, gazteria eta kirola; eta Gizarte politika. Nahiz eta kolektibo berari zuzenduak egon, programa horiek jarduera oso desberdinak eramaten dituzte aurrera, eta noski, behar oso desberdinak asetzen dituzte. Lehenak, hezkuntza, ezagutza, aisia, kirola eta parte-hartzea bezalako beharrak asetzen dituzte; bigarrenak, gizarte ahultasuna edo babesik gabeko adingabeen zaintza ziurtatzen du.

Kultura, turismo, gazteria eta kirola departamentuaren kasuan, 2 programa zuzentzen dira haur eta nerabeei: Kirolaren sustapena (jarduera fisikoa eta kirola egiteko ibilbideak) eta Gazteria (gaztetxoentzat aisialdi-astialdi programak, aterpetxeak, elkarte, entitate eta aisialdi eskolei zuzendutako diru-laguntzak, eta Udalei aholkularitza eta diru-laguntza.

Gizarte politikako departamentuaren kasuan, Haur eta nerabeen babesak programaren bidez lortu nahi da gizarte ahultasuna edo babesik ez duten adingabeak baldintza egokietan zaintzea. Horretarako, adingabe beraietan edota bere familietan eragiten da.

Programa horien bidez, kolektibo honen bizi-kalitatearen hainbat eremutan eragiten da:

- Hezkuntza eta ezagutza: herri finantzen ezagutza hobetu nahi du gazteen artean, eta kontzientziazio fiskala areagotu.
- Aisialdia: zenbait egonaldi antolatzen dira, eta bertan mota ezberdinetako ekintzak ematen dira aurrera: hezitzaileak, aisialdikoak, kirolak, kultur bidaiak eta taldeko ekintzak; guztiak harremanak eta aberastasun pertsonala lantzeko asmoz egiten dira.
- Kirola: orokorrean, haur eta gazteen artean jarduera fisikoa eta kirola bultzatuz gain, aisialdi egonaldietan ere kirol ekintzak sustatzen dira.
- Parte-hartzea: haur eta gazteek gizarteko erabakietan parte-hartzeko bidea ematen dute. Gainera, nahiz eta elkarteak izan badira ere betidanik gizartean parte hartzeko bidea eman dutenak, gaur egun asko dibertsifikatu direla gizartean eragiteko prozesu parte-hartzaileak, eta ugaritu horretarako bitartekoak edo tresnak.
- Indarkeriarik gabe, eta etxeko esparru egoki eta segurua izateko aukera bermatzen da, bai adingabeetan eraginez eta baita beren familietan ere.

Aisialdiko ekintzetan nesken parte-hartzea mutilena baino handiagoa da. Lurraldean burutzen diren aisia hezitzaileko eskaintza desberdinetan, normalean, nesken parte-hartzea mutilena baino handiagoa izan ohi da. Beraz, horrek adierazten duenez, neskek gehiagotan erabakitzen dute parte-hartzea gurasoen tutoretza edo babesetik kanpo.

5.9. TAULA. Gazte oporraldiak eta Udalekuak: aldez izena emandakoak (2017)

	GUZTIRA	NESKAK %	MUTILAK %
Gazte oporraldiak	1.330	67,3	32,7
Udalekuak	4.317	55,44	44,56

Kirolaren sutapenean, emakumeen kopurua ia-ia erdira heltzen da, eta hori bat dator Gipuzkoako populazioa aztertu dugunean ikusi ditugun datuekin. Beraz, esan daiteke programa honen bidez estaldura maila egokia lortzen dela.

Orain arte, baldintza sozio-kulturalak zirela-eta, agerikoa zen gizon eta emakumeen arteko aldea kirola egiterakoan. Baldintza horien bilakaerak eta administrazio publikoen parte-hartzearen ondorioz, egoera hori aldatzen ari da, emakumearen alde. Zenbat eta administrazioaren parte-hartze handiagoa, orduan eta kirol gehiago egiten du emakumeak.

Horregatik, eta desberdintasun horiekin hausteko onartua dago kirol arloko berdintasun plana.

5.10. TAULA. Jarduketa lerro desberdinen onuradunak 2016

LERROA	ADIERAZLEA	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUM.	% EMAKUME
0-18	Eskola kirolariak <i>Irakaskuntza jarduerak</i>	27.179	14.038	13.141	48,3
0-18	Eskola kirolariak <i>Lehiaketa jarduerak</i>	29.886	16.636	13.190	44,1
0-18 (12-16)	<i>Gazte Kirol Planeko</i> Kirolariak	6.060	3.000	3.060	50,5

Gizarte Politikari dagokionez, bestalde, haur eta nerabeen babes programaren parte-hartzaileak aztertuta, ikusten da gizonezkoen proportzioa handiagoa da, eta horren arrazoia izan daiteke inor gabe dauden adingabe atzeritarren kasuan, ia-ia guztiak gizonezkoak izaten direla.

5.11. TAULA. Babesgabe adingabeak eta nerabeak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2017ko lehen sei hilekoan

	GUZTIRA	GIZONAK %	EMAKUMEAK %
Adingabekoen populazioa guztira	125.063	51,38%	48,62%
Balorio eta orientazio zerbitzua	562	76,70%	23,30%
Familia-eskuhartze programak	1.050	57,40%	42,60%
Familia harrera	380	60,80%	39,20%
Egoitza harrera	520	73,08%	26,92%
Laguntza ekonomikoak	609	57,30%	42,70%
Artatutako pertsonak guztira (*Pertsona ezberdinak)	1.950	63,50%	36,50%

5.4. Populazio osoari zuzendutako programak

Populazio osoari Gipuzkoako Foru Aldundiko aurrekontu osoaren %16,2 zuzentzen zaio (128,9 milioi euro). Eta hori 22 programa erabiliz egiten da; esaterako, Garraioaren antolamendua (40,8 milioi euro), aurrekontuan pisu handiena duena; ondoren datoz Landa garapena eta nekazal egiturak (13,4 milioi euro) eta Aurrekontuak eta finantzak (11,8 milioi euro).

Azken programa hori, garrantzitsua da, izan ere, bere bitartez politika publikoen ildo nagusiak definitzerakoan generoaren ikuspegiari bultzada ematen zaio, bereziki, Foru Aldundiko aurrekontuak prestatzeko garaian.

Gainera, badira beste bi programa esanguratsuak direnak generoaren ikuspegitik:

- Diputatu nagusiaren Departamentuko Berdintasun programak, zeharkako zeregin garrantzitsua du: emakume eta gizonen arteko berdintasuna sustatu, bai Aldundiaren barnean baita gizartean ere. Beraz, gaitasun guztietan eragiteko aukera du. Aldundiaren barnean bera da Berdintasun Plana sortzeko eta koordinatzeko arduraduna, eta noski, ondoren jarraipena egiteko ere. Gizarteari begira, berriz, udaletako berdintasun politikak sustatzen ditu, eta eragile eta taldeen ekintzei lagundu.
- Diputatu nagusiaren Departamentuko Aldundiaren Kudeaketa Estrategia programaren helburuak dira 2015-2019 bitarteko Kudeaketa Plan Estrategikoa modu eraginkorrean gauzatzea, gobernantza eredu ireki eta lankidetzazko baten bidez, eta hausnarketa sustatzea epe ertain eta luzera, politika publikoak birbideratzen laguntzeko. Zentzu horretan, Kudeaketa Plan Estrategikoak potentzial handia du genero desberdintasunak zuzentzeko.

Programa horien bidez, populazio osoaren bizi-kalitatearen hainbat eremutan eragiten da:

- Aisialdia eta kirola: lehena, Euskal arte garaikideko ekintzen bidez; eta kirola, bizikleta-bideen sarearen bidez.
- Mugikortasuna: garraio sistemaren irisgarritasuna eta iraunkortasuna bermatzen da.
- Parte-hartzea: Berdintasuna, Herritarren partaidetza eta Aurrekontua eta finantzak bezalako programen bitartez, gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukerak bultzatzen dira.

Garraioaren antolamendua programaren helburua da herritarren mugikortasuna bermatzea, eta aldi berean garraio sistemaren irisgarritasuna eta iraunkortasuna bermatzea. Bizikleta bideak programak, berriz, Gipuzkoako bizikleta-bideen sarea garatzen du, eta mugikortasun iraunkorra sustatzea du

helburu nagusi bezala. Nahiz eta bi programa horiek populazio osoari zuzenduta egon, zehatzago erantzuten dio garraio publikoaren premia handiagoa duten kolektiboen beharrei (haurrak eta gazteak, adineko pertsonak, mugikortasun urriko pertsonak, errenta maila baxukoak, landa eremuetako biztanleak...).

Bizikleta bideei dagokionez, azken urteotan gora egin duen bidegorrien erabilerak. Erabileraren arabera, %80a oinezkoak dira, eta %20a bizikletariak. Oinezkoen artean, gizonezkoak eta emakumezkoak orekatuta daude; txirrindularien artean, ordea, emakumezko gutxi azaltzen da (nahiz eta azken urteotan zertxobait igo), eta gizonezkoek osatzen dute gehiengoa.

Hala ere, datuek diote bidegorria egin izanak emakumeak neurri handiagotan bultzatzen dituela bizikleta erabiltzera. Baliteke datu hori autoan joateko aukerarekin lotuta egotea; eguneroko txirrindulari gizonezkoen artean, %67ak autoz joateko aukera duela aitortzen du. Eguneroko txirrindulari emakumezkoen artean, aldiz, %49ak aitortzen du aukera hori.

5.12. TAULA. Bidegorri sarean egindako joan-etorriak - 2016

	GIZONEZKOAK	EMAKUMEZKOAK
	%	%
Joan-etorriak bizikletan, eraikitako sarean	80,9	19,1
Joan-etorriak oinez, eraikitako sarean	48,0	52,0

5.13. TAULA. Bidegorria egin aurretik bizikletaren erabilpen maila - 2016

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
	%	%	%
Bidegorria egin baino lehen orain bezainbeste erabiltzen zuen bizikleta	57	64	28
Bidegorri egin baino lehen orain baino gutxiago erabiltzen zuen bizikleta	28	24	47
Bidegorria egin baino lehen ez zuen bizikleta erabiltzen; erabiltzaile berria	13	11	24

Garraiatzeko moduari dagokionez, ikus daiteke garraio-moduak erabiltzean badaudela desberdintasun batzuk emakumeen eta gizonen artean. 2011. urteko azken datuen arabera, gizonen artean nagusitasun handiagoa dute ibilgailu pribatuetako joan-etorriek, mugimendu guztien %48, hain zuzen; emakumeen artean, berriz, %29 dira. Halaber adierazi behar da ikusten dela emakumeen mugikortasun-ereduak gehiago zaintzen duela iraunkortasuna.

Garraiolari lanbidean sartzeari dagokionez, gizonezkoek hartua daukaten sektorea izanik, sarrera frogan azterketen emaitzak ikusita, ondoriozta daiteke emakume kopurua pixka bat igo dela bidaiarien garraio arloan. Hala ere, horren arrazoia izan daiteke egungo egoera, Lanbidek diruz laguntzen dituen ikastaro kopurua handitu egin baita, baztertutako pertsona talde batzuen lan munduan txertatzea errazteko.

Landa garapena eta nekazaritza egiturak programaren helburuak dira: landa inguruneko zerbitzuak eta azpiegiturak garatzea; ustiategien lehiakortasuna bultzatzea; ekoizpen sektorea gaztetzen laguntzea (belaunaldi ordezkaria, emakumeek nekazaritza ustiategien titularitatea eskuratzea...); ingurumena babestu eta espazio naturalak zaintzen dituzten metodoak sustatzea nekazaritza ekoizpenean; erabilerarik gabe dauden nekazaritza azalerak mobilizatzea. Nahiz jarduera batzuk eremu horietan bizi diren kolektiboek zuzenduta egon, ingurumena eta espazio naturalak modu egokian ustiatzea eta zaintzeak onurak ekartzen dizkio populazioa osoari.

5.5. Helduei zuzendutako programak

Helduen kolektiboari zuzendutako programek Foru Aldundiko aurrekontu propio osoaren %11,5 suposatzen dute (91,7 milioi euro). Hiru departamentuetan gauzatzen dira programak: Ogasuna eta finantza; Gobernantza eta gizartearekiko komunikazioa; eta Ekonomia sustapena, landa ingurunea eta lurralde oreka.

Programa horien bitartez, helduen kolektiboaren zenbait gaitasunetan eragiten da:

- Diru-sarrerak eskuratzeko aukera: bai zerga-sistemaren bitartez, eta baita ikaskuntza, ekintzailetasuna eta berrikuntza bultzatuz ere.
- Ordaindutako lana, baldintza egokietan izateko aukera: hezkuntza eta jarduera berritzaileak bultzatuz.

Ogasun eta finantza departamentuaren barruan aztertzen diren programek (Zerga administrazioa; Herritarren arreta eta Zerga heziketa ;eta zerga eta finantza politika) duten helburuak dira: zerga-sistema modu eraginkorrean kudeatzea, bai departamentuaren barnean eta baita zergadunari begira ere; zerga eta finantza politikaren ildo nagusiak definitu, zerga sistema ekitatiboagoa eta banakorragoa izan dadin, beti ere genero ikuspegia kontuan hartuta.

Zerga politikak garrantzi nabarmena du Foru Aldundiko egitekoetan. Eta ez bakarrik zergak bere diru-iturri nagusia direlako (aurrekontu osoaren %90), edota erlazio zuzena dutelako administrazio publikoek duten gehienezko gastu mugarekin. Baizik eta, ez dugulako ahaztu behar zerga-sistemaren ildo nagusiak definitzen direnean, emakumeen eta gizonezkoen eguneroko bizitzan eragiten dela ere, eta gainera modu zuzen eta handian. Horrela, besteak beste, zerga sistemak izango duen progresibotasuna ezartzen da (zenbat gehiago ordaindu beharko duten errenta gehiago dutenek) eta gastu fiskalen egitura eta zenbatekoak ezartzen dira. Eta horrek aukera jarduera zehatzen bidez gizartearen kolektibo konkretu batzuetan eragitea.

2018ko datuei begiratzen badiogu, gastu fiskalak 2.005 milioi eurokoak dira, sarrera tributario teorikoen %30,0. Hortik, zenbateko nagusia Balio Erantsiaren gaineko Zergari dagokio (1.064 milioi euro), eta ondoren Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga dator, 635 milioi euroekin.

5.14. TAULA. 2018ko gastu fiskalen aurrekontua

KONTZEPTUA	SARREREN AURREKONTUA	GASTUEN AURREKONTUA	%
	A	B	B / (A+B)
Errentaren gaineko zerga	1.690.750	635.517	27,3
Sozietateen gaineko zerga	292.550	160.469	35,4
Aberastasuna eta FH gaineko zerga	69.200	41.818	37,7
Oinordetza eta dohaintzen zerga	46.800	0	0,0
Bestelakoak	31.445	0	0,0
ZUZENENKO ZERGAK	2.130.745	837.804	28,2
Ondare eskualdaketa eta E.J.D. zerga	71.900	37.169	34,1
Balio erantsiaren gaineko zerga	1.904.077	1.064.417	35,9
Zerga bereziak	505.973	57.494	10,2
Aseguru primen gaineko zerga	26.000	8.582	24,8
Bestelakoak	1.113	0	0,0
ZEHARKAKO ZERGAK	2.509.063	1.167.662	31,8
Tasak eta beste sarrera batzuk	30.600	0	0,0
GUZTIRA	4.670.408	2.005.466	30,0

Zenbatekoak mila eurokotan

Izaera pertsonala duten bi zerga nagusien kontzeptuak sexuaren arabera banatuta, ikusten da aztertutako gastu fiskal osoaren %63,3a gizonei dagokiola; eta beste %36,7a emakumeei.

PFEZaren kasuan, gizonezkoen portzentajea %64,4koa da eta emakumezkoena %35,6. Aldiz, Aberastasunaren eta Fortuna Handien gaineko Zergan gizonezkoak %47,2 suposatzen dute, eta emakumezkoak %52,8.

5.15 TAULA Gastu fiskalen aurrekontua sexuka - 2018

KONTZEPTUAK	AURREKONTUA 2018	EMAKUMEAK		GIZONAK	
		Zenbatekoa	%	Zenbatekoa	%
PFEZ	635.517	226.358	35,6	409.159	64,4
SALBUESPENAK	72.552	24.713	34,1	47.839	65,9
Ohiko etxebizitzan berrinbertitzea	7.658	3.548	46,3	4.110	53,7
Dibidenduak	8.687	3.646	42,0	5.041	58,0
Loteria eta apostu jakin batzuen gaineko karga berezia	12.272	6.111	49,8	6.160	50,2
Indarkeria ekintzengatik prestazioak	1.526	789	51,7	737	48,3
GIB eragindakoei laguntzak	16	3	15,4	14	84,6
Gerra zibilaren pentsioak	15	6	41,6	9	58,4
Kaleratze kalte-ordainak	4.403	1.015	23,0	3.389	77,0
Pentsioak: ezintasun iraunkorra - baliaezintasun handia	33.159	7.683	23,2	25.476	76,8
Seme-alabengatik, amatasunagatik eta zurzasungatik prestazio familiarak	719	381	53,0	338	47,0
Bekak	7	4	57,9	3	42,1
Goi mailako kirolariei emandako	48	13	26,4	35	73,6
Ordainketa bakarreko langabezia prestazioak	215	71	33,0	144	67,0
Atzerrian egindako lanak	1.224	73	6,0	1.151	94,0
Gizarte aurreikuspeneko prestazioak desgaituen alde	15	5	34,2	10	65,8
Menpekotasuneko prestazio ekonomikoak	14	10	76,4	3	23,6
Lurralde administrazio publikoek emandako ditu laguntzak	2.192	1.277	58,3	915	41,7
Salbuetsitako beste errenta batzuk	382	78	20,4	304	79,6
MURRIZPENAK OINARRIAN	426.857	145.949	34,2	280.908	65,8
Lan etekinen hobaria	264.167	105.569	40,0	158.597	60,0
· Hobari orokorra	257.995	103.491	40,1	154.503	59,9
· Hobaria langile desgaituentzat	6.172	2.078	33,7	4.094	66,3
Pentsio planak eta bgae	86.272	27.637	32,0	58.636	68,0
Baterako tributazioa	76.418	12.743	16,7	63.675	83,3
KENKARIAK KUOTAN	136.109	55.696	40,9	80.413	59,1
Ohiko etxebizitza errentan hartzea	30.481	13.274	43,5	17.207	56,5
Ohiko etxebizitza erostea	94.817	37.916	40,0	56.901	60,0
Etxebizitza kontuak	1.816	729	40,1	1.087	59,9
Jarduera ekonomikoak sustatzea	1.254	443	35,3	811	64,7
Mezenasgo jarduerak	5.264	2.453	46,6	2.812	53,4
Sindikatuiei ordaindutako kuotengatik	2.246	822	36,6	1.424	63,4
Beste batzuk	231	59	25,5	172	74,5
ABERASTASUNA ETA FORTUNA HANDIEN GAINEKO ZERGA	41.818	22.089	52,8	19.729	47,2
Minimo salbuetsia	35.028	18.299	52,2	16.729	47,8
Ohiko etxebizitzaren salbuespena	6.789	3.790	55,8	3.000	44,2
GUZTIRA	677.335	248.447	36,7	428.888	63,3

Mila eurokotan

Funtzio publikoko programak Foru Aldundiko giza- baliabideen kudeaketa aurrera eramaten du. Departamentuetan komunak diren programak eta proiektuak bultzatu eta koordinatzen ditu.

Ekonomia sustapena, landa ingurunea eta lurralde oreka departamentuko 5 programa zuzentzen dira kolektibo honetara: Lurraldearekiko konpromisoa (ikasteko kultura sortu eta bultzatu, edozein adin izanda ere, eta hezkuntza zentzu zabalean hartuta); Internalizazioa jarduketa sustatzea; Eskulangintza sektorearen sustapena; Zientzia, teknologia eta berrikuntza sustatzea (Gipuzkoan kokatutako Euskal Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren zentroetan egindako inbertsio eta garapen proiektuak babestu); Gipuzkoa 4.0: Fabrikazio aurreratua (informazioaren gizartea bultzatzen duten ekintzei lagundu).

Departamentu horrek aurrera eramaten dituen ekintzetan, emakume eta gizonen parte-hartzearen datuetan ikusten da ikaskuntza arloan emakumezko eta gizonetzkoen parte-hartzea antzekoa dela; eta ikerketarekin lotutako gaietan, aldiz, emakumeen presentzia gero eta nabarmenagoa dela; batez ere, osasuna eta biozientziekin zerikusia duten arlo jakin batzuetan. Edozein kasutan ere, presentzi hori espero zitekeena baino txikiagoa da, unibertsitatean sartzen den emakumeen portzentajea kontuan izanda. Normalean, eta ingeniaritzan izan ezik, emakumeen presentzia gizonetzkoena baino handiagoa da.

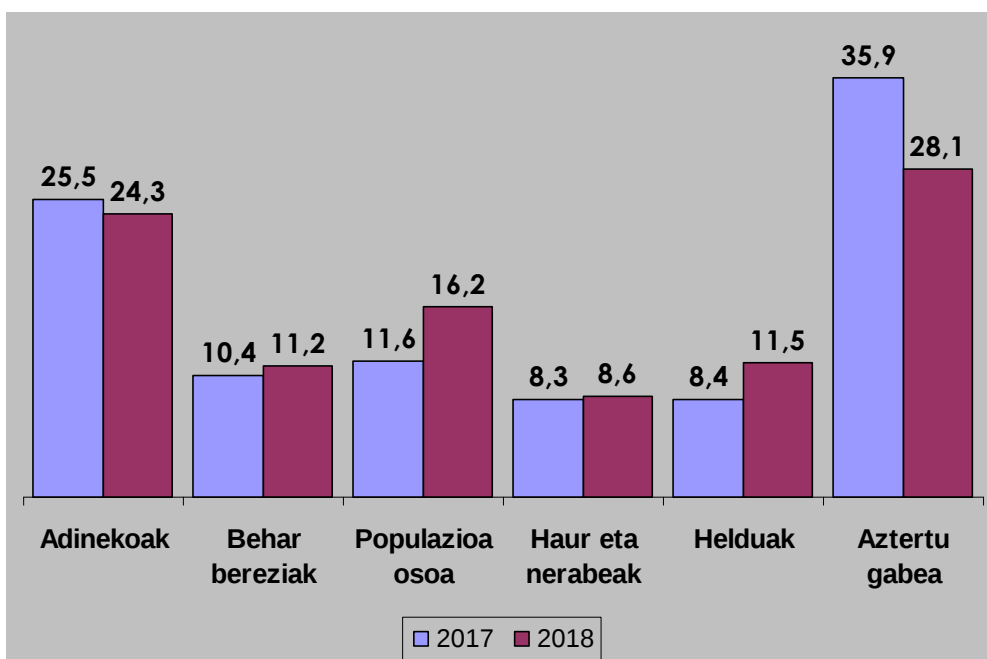
5.6. Konparaketa 2017-2018

2017-2018ko datuak alderatzen hasi aurretik, esan beharra dago, berrikuntza bezala zenbait programa garrantzia ertainekoak bezala sartu direla, eta beste programa bat garrantzia ertainetik garrantzia handira pasa dela; horren ondorioz, konparaketak ez dira guztiz homogeneousak izango.

Beraz, ondorioak zuhurtasun handiz hartu behar direla kontuan hartuta, 2017-2018ko konparaketaren emaitza nagusiak honakoak dira:

- Adinekoen zuzentzen zaien aurrekontu propioaren portzentajea %25,5etik %24,3ra jaitsi da .
- Behar bereziak dituztenei zuzendutakoa %10,4tik %11,2ra igo da.
- Helduei zuzendutakoa 3,1 puntu igo da: %8,4tik %11,5era.
- Haur eta nerabeei zuzendutakoa igo egin da: %8,3tik %8,6ra (+0,3 puntu).
- Populazio osoari zuzendutakoa %11,6tik %16,2ra igo da.
- Eta azkenekoz, aztertu gabe geratu den aurrekontu propioko zatia %35,9tik %28,1era jaitsi da.

5.2. GRAFIKOA. Kolektibo bakoitzari zuzendutako aurrekontuaren portzentajearen bilakaera 2017-2018

6. AZTERTUTAKO PROGRAMEN ERAGINA OINARRIZKO GAITASUNEN GAINEAN

6.1. Oinarrizko gaitasunak

Atal honetan oinarrizko gaitasunen araberako azterketa egiten da. Horrela, aztertu nahi da programa ezberdinek nola eragiten duten emakume eta gizonen bizi kalitatean. Sarreran aipatu den bezala, oinarrizkoak diren gaitasunak identifikatzeko Amartya Sen-ek proposatutako ikuspegia erabili dugu; eta Martha Nussbaum-ek garaturiko funtsezko gaitasunen zerrenda abiapuntu moduan erabili dugu.

Funtsezko gaitasunak honako hauek dira:

- Zaintza egokirako aukera
- Etxeko esparru egoki eta segururako aukera
- Diru sarrerak eskuratzeko aukera
- Aisialdirako eta kirola egiteko aukera
- Mugikortasun eta lurralde antolaketa egokietarako aukera
- Gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukera
- Ordaindutako lanerako aukera, baldintza egokietan
- Hezkuntza eta ezagutzarako aukera
- Osasunerako aukera
- Indarkeriarik gabeko bizitza librerako aukera

6.2. Programen analisia gaitasunen arabera

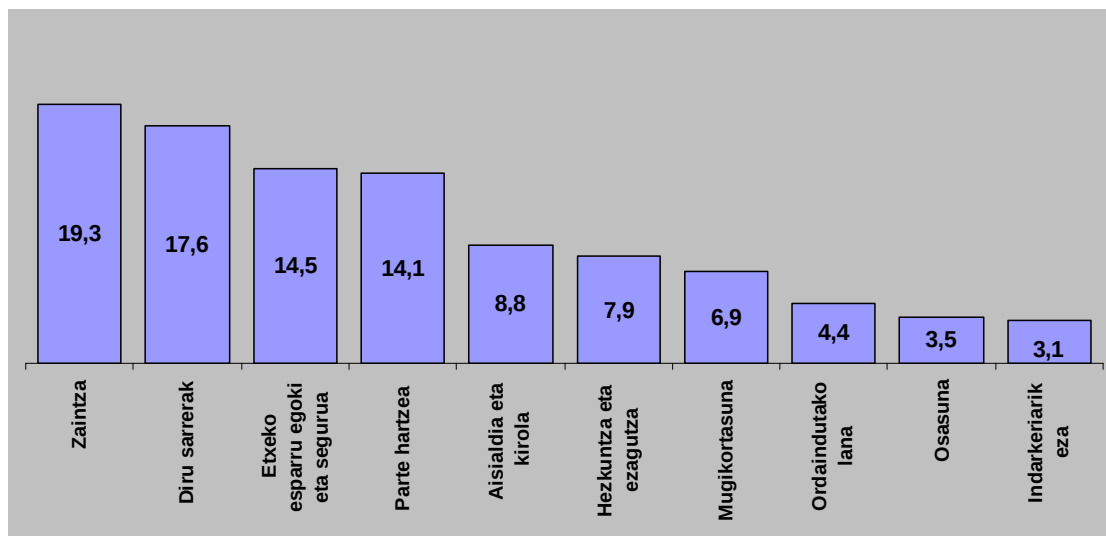
Programa bakoitzak zein gaitasunean eragiten duen aztertzeko gehien eragiten duen gaitasuna "1" zenbakiaz sailkatzen da; bigarrenagoz gehien eragiten duena "2" zenbakiz; eta beste gaitasunen batean eragiten badu "x" bezala sailkatzen da, eragina zeharkakoa bada ere. Gainera, kontuan izan behar da gaitasunen arteko loturak oso estuak direla. Hau da, gaitasun jakin batean eragiten denean, besteetan ere eragin daitekeela.

Sailkapen hori kontuan hartuta (atalaren bukaeran ikus daiteke taula) eta programa bakoitzak kudeatzen duen aurrekontuarekin gurutzatuta, gaitasuna bakoitzak aztertutako aurrekontuaren gainean duen pisuaren lehen hurbilpen bat egin daiteke.

Datuak ikusi ondoren zera esan dezakegu:

- Gipuzkoako Foru Aldunditik gizartean gaur egun garrantzia handia duen gaitasun baten gainean eragin daitekeela modu eraginkorrean: **“Zaintzen arloan”**, hain zuzen ere. Aztertutako programa guztien aurrekontuaren %19,3 suposatzen du. Ondorio hori aurreko ataletan ikusi dugunarekin koherentea da, azken finean, Gizarte Politika aurrekontuan pisu gehien duen departamentua delako eta bertatik gaitasun horren gainean eragin daitekeelako modu zuzenean. Horri eranstean badiogu, egindako diagnosian nabarmentzen zen hutsunerik nagusienetakoa pobrezia tasako adierazlean ageri zen arraila altua zela, ondorioztatzen da departamentu horren zereginaren garrantzia areagotu egiten dela.
- Horren ondoren **“Diru sarrerak”**, **“Etxeko esparru egoki eta segurua”** eta **“Parte hartzea”** gaitasunen gainean ekar daitezkeen onurak nabarmentzen dira. Lehen gaitasun hori generoaren ikuspegitik aztertutako aurrekontuaren %17,6 zuzentzen zaio, bigarrenari %14,5 eta hirugarrengoiari %14,1. Kasu honetan, hiru departamenturen barruan kokatzen diren programek esplikatzen dute nagusitasun hori: Ogasuna eta finantzak; Ekonomia sustapena, landa ingurunea eta lurralde oreka; zein gizarte politika.

6.1. GRAFIKOA. Gaitasun bakoitzak duen garrantzia aztertutako aurrekontuaren barruan - 2018 (%)

- Azkenik, beste gaitasunen artean ez dago nabarmentzen den besterik, eta modu apalagoan eragin daiteke horiengan foru aldundiko politika publikoetatik. Aztertutako aurrekontuaren gainean duten pisua honako hau da: **“Aisialdia eta kirola”** %8,8 , **“Hezkuntza eta ezagutza”** %7,9; **“Mugikortasuna”** %6,9; **“Ordaindutako lana”** %4,4; **“Osasuna”** %3,5; **“Indarkeriarik eza”** %3,1.

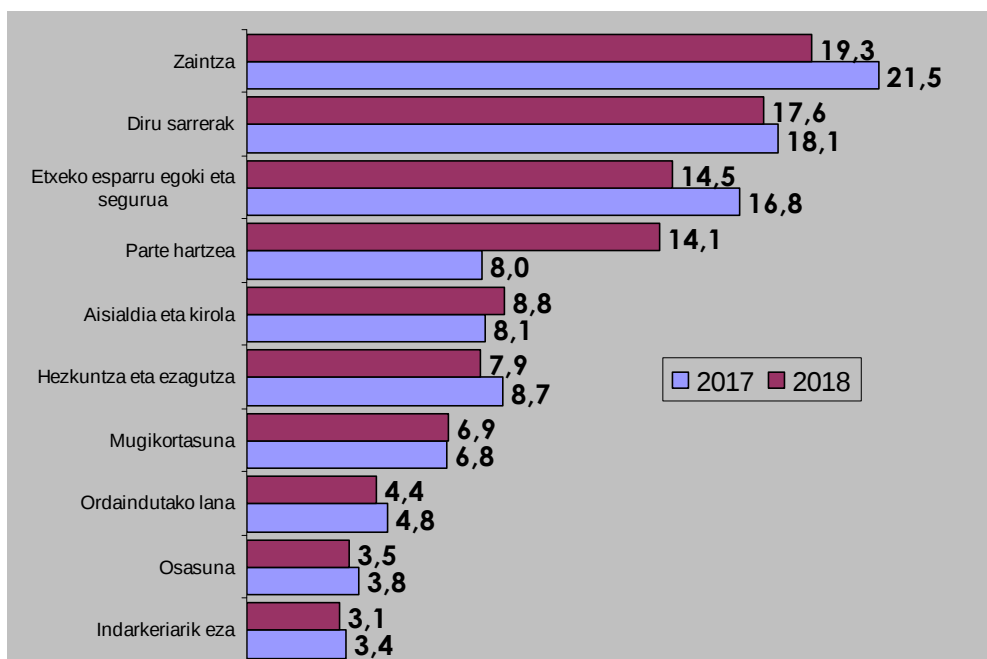
6.3. Konparaketa 2017-2018

Lehen aipatu dugun bezala, 2017-2018ko datuen konparaketa ez da guztiz homogeneoa; beraz, emaitzak zuhertasun handiz hartu behar dira.

2017ko datuekin konparatuta zaintzen arloan eragiten duen aurrekontu propioaren pisua %21,5etik %19,3ra jaitsi da. “Diru-sarrerak” esparruan eragina %18,1etik %17,6ra jaitsi da, eta “Etxeko esparru egoki eta segurua” gaitasunaren gainean eragiten duena %16,8tik %14,5era (-2,3 puntu).

Igoerarik nabarmenena "Parte hartzea" gaitasunean eman da (%8,0tik %14,1era), gehienbat, 2018ko ekitaldi honetan lehen aldiz aztertutako programen ondorioz.

6.2. GRAFIKOA. Gaitasun bakoitzak duen garrantzia aztertutako aurrekontuaren barruan 2017-2018 (%)

6.1. Taula - Programak eta zein gaitasunean eragiten duten

	Osasuna	Hezkuntza eta ezagutza	Etxeko esparru egoki eta segurua	Ordaindutako lana	Diru sarrerak	Mugikortasuna	Aisialdia eta kirola	Zaintza	Indarkeriarik eza	Parte hartzea
Diputatu Nagusia										
Diputatu Nagusiaren Alorraren Idazkaritza										1
Berdintasuna	x	x	x	x	x	x	x	x	1	2
Diputatu Nagusiaren Kabinetea		2								1
Aldundiaren Kudeaketa Estrategia		2								1
Bizikidetza eta Giza Eskubideak		2								1
Komunikazioa		1								2
Hizkuntza berdintasuna		1								2
Kultura, turismo, gazteria eta kirola										
Kultura, Turismo, Gazteria eta Kirol Zerbitzu Orokorak							1			
Kultur proiektu estrategikoak							1			
Liburutegia, Kulturaren Sustapena eta Hedapena										1
Gazteria		1			x		2	x	x	x
Kirolaren sustapena	2	x		x			1			x
Garapenerako lankidetzak	2	x	x	x	x			x	x	1
Gizarte politika										
Gizarte Politikako Zerbitzu Orokorak										1
Adinekoen laguntza	x		2		x	x	x	1	x	
Aldizkako prestazio ekonomikoak	x		2	x	1	x		x		
Haur eta nerabeen babesa	x	x	2	x	x		x	1	x	
Desgaituen laguntza	x	x	x	x	x	x	2	1	x	
Gizarteratzea eta indarkeria matxistaren biktimak diren emakumeen arreta	x	1	x	x	x		x	x	2	x
Inbertsioen eta gizarte lankidetzaren plana	x	x	x	x			2		x	1
Gobernantza eta gizartearekiko komunikazioa										
Funtzio Publikoa		x		1	2			x		
Gobernantzako eta Gizartearekiko Komunikazioko Zerbitzu Orokorak										1
Herritarren Partaidetza		2								1

Ogasuna eta finantzak										
Zerga eta Finantza Politika	x	x	x	x	1			2		
Ogasun eta Finantzako Zerbitzu Orokorrak					1					
Aurrekontuak eta Finantzak										1
Zerga Administrazioa					1					2
Herritarren Arreta eta Zerga Heziketa		1								2
Ekonomia sustapena, landa ingurunea eta lurralde oreka										
Ekonomia Sustapeneko, Landa Ingurune eta Lurralde Oreko Zerbitzu Orokorrak										1
Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	x	x		2	1	x	x			
LK- Lurraldearekiko Konpromezua		1		x						2
Eskulangintza Sektorearen Sustapena		x		2	1		x			x
Landa Garapena eta Nekazar Egiturak	x	x	x	2	1	x	x			
Internazionalizazio Jarduketara Sustatzea		2			1					
Gipuzkoa 4.0: fabrikazio aurreratua		x		1	2					
Mugikortasuna eta lurralde antolaketa										
Mugikortasuna eta Lurralde Antolaketa Zerbitzu Orokorrak						1				
Bizikleta bideak	x			2	x	1	x			x
Garraioaren Antolamendua	x	x		x	2	1	x			x
Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena						2	1			
Lurraldearen Antolaketa		x				1	2			x
Bide azpiegiturak										
Bide Azpiegituretako Zerbitzu Orokorrak						1				
Ingurumena eta obra hidraulikoak										
Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Zerbitzu Orokorrak										1